Berap II 2023

Raad: 9 november 2023
Dossiernr.: 2023-226621

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5
2 Samenvatting 7
Verzameltabel begrotingswijzigingen 7
3 Ontwikkelingen 10
Oekraïne 10
Brede SPUK 10
4 Programma's 11
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning 11
Programma 2 Veiligheid 19
Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat 21
Programma 4 Economie 26
Programma 5 Onderwijs 30
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie 37
Programma 7 Sociaal Domein 50
Programma 8 Volksgezondheid en Milieu 65
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing 73
Algemene Dekkingsmiddelen 82
5 Rechtmatigheid 90
6 Investeringen 91
7 Reserves 93
Algemene Reserve 93
Overige reserves 95

8 Ruimte in de begroting 96
Wijziging op programmaniveau 97
Ruimte in de begroting 99

1 Inleiding

Met deze tweede bestuursrapportage (Berap II) informeren wij u over de realisatie van de programmabegroting 2023 over de eerste acht maanden van dit jaar.

Conform artikel 6 van de Financiële verordening gaan wij in de Berap in op de afwijkingen ten opzichte van de begroting voor wat betreft:
A. de realisatie van de beleidsvoornemens en;
B. de lasten en baten per programma en investeringen als deze groter zijn dan € 100.000.

De drie w-vragen komen terug: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen, wat mag het kosten? In de lijn met de jaarstukken (het betreft verantwoording) zijn de vragen als volgt: wat wilden we bereiken, wat hebben we daarvoor gedaan, wat zijn de financiële afwijkingen?

Er wordt gerapporteerd over alle voorgenomen acties uit de programmabegroting onder "wat hebben we daarvoor gedaan". "Geen afwijkingen" betekent dat de actie volgens planning verloopt.

Stoplichtmethode
In deze Berap is de beleidsverantwoording gevisualiseerd met "stoplichten". Er zijn 4 opties:

 een groen bolletje met een vinkje: gereed

 een groen bolletje: volgens planning dan wel is in uitvoering

 een geel bolletje met een uitroepteken: gering buiten de planning (maar nog niet zorgwekkend)

 een rood bolletje met een kruis erin: buiten planning (significante afwijkingen).

Bij de gele en rode stoplichten is de afwijking toegelicht.

Om deze nieuwe weergave van de beleidsverantwoording zo bondig mogelijk te kunnen presenteren is een liggend afdrukstand gekozen

Financiële afwijkingen
Onder "Financiële afwijkingen" zijn de voorgestelde wijzigingen van de geautoriseerde budgetten opgenomen en toegelicht.

Bij "Voortgang incidentele budgetten" worden de incidentele budgetten groter dan € 100.000 gevolgd. Het laatste hoofdstuk van deze Berap gaat in op de ruimte in de begroting.

Begrotingswijziging

Voor de afwijkingen groter dan € 100.000 per programma doen wij conform de Financiële verordening voorstellen om de begroting aan te passen. Indien nodig en/of wenselijk nemen we ook kleinere afwijkingen mee in deze begrotingswijziging.

In hoofdstuk 2 Samenvatting staan de voorgestelde aanpassingen van de begroting. Per onderwerp is een toelichting opgenomen in hoofdstuk 4 Programma's. Daarbij wordt verwezen naar de nummers uit de verzameltabellen. Waar geen specifieke dekking is aangegeven worden de budgettaire effecten ten laste / ten gunste van de incidentele middelen gebracht. De reguliere begrotingswijziging eindigt met een positief saldo van € 463.446 en komt ten gunste van de post onvoorzien eenmalig.

Leeswijzer

In de gepresenteerde tabellen betekent een negatief getal een nadeel en een positief getal een voordeel op de exploitatie:

- lagere inkomsten is een nadeel dus een -.
- hogere inkomsten is een voordeel dus een +.
- hogere uitgaven is een nadeel is een -.
- lagere uitgaven is een voordeel is een +.

2 Samenvatting

Hierna volgt de verzameltabel van de begrotingswijzigingen. De begrotingswijziging eindigt met een positief saldo van € 463.446 en komt ten gunste van de post onvoorzien eenmalig.
De mutaties onvoorzien structureel en de mutaties reserves zijn in deze tabel inbegrepen.

Verzameltabel begrotingswijzigingen

Reguliere begrotingswijzigingen

Programma	Nr.		I/S	Lasten	Baten
1 - Bestuur en ondersteuning	1	Inhuur en extra formatie griffie 2023	I	-53.000	
	2	Tweede kamer verkiezingen 2023	I	-125.000	
	3	Extra kosten externe communicatie	I	-60.000	
	4	Voorziening APPA ontslaguitkering	I	-230.000	
3- Verkeer, Vervoer en Waterstaat	5	Afrekening zwerfafval 2020/2021 en toekenning over 2022	I		69.500
	6	Gladheidbestrijding	I	-131.000	
	7	Vergoeding Delta aanleg glasvezelnetwerk	I	-1.147.500	1.147.500
	8	Onderhoud waterlopen Wetterskip Fryslân	I	-122.000	122.000
4 - Economie	9	Voorbereidingskrediet Kie 2 Franeker	I	-30.000	
	10	Verplaatsing Poiesz te Berltsum	I	-245.000	532.500
5- Onderwijs	11	Nationaal Programma Onderwijs	I	-88.500	88.500
	12	Investeringsruimte onderwijshuisvesting (naar reserve onderwijshuisvesting)	I	569.666	
6- Sport, Cultuur en Recreatie	13	Spuk MEOZ	I	-283.647	283.647
	14	Subsidieregeling Energiecompensatie	I	-8.746	
7- Sociaal Domein	15	Bijdrage MFC Sexbierum; ten laste van bestemmingsreserve toezeggingen dorpen	I	-1.246.000	
	16	Jaarrekening 2022 Dienst; ten gunste van bestemmingsreserve sociaal domein	I	104.928	
	17	BUIG - participatiewet; ten gunste van bestemmingsreserve sociaal domein	I		1.179.073
	18	BUIG - loonkostensubsidie; ten gunste van bestemmingsreserve sociaal domein	I		353.739
	19	Prognose Burap II Dienst; ten gunste van bestemmingsreserve sociaal domein	I	469.430	

	20	Personeelslasten gebiedsteam en beleidsteam; ten laste van bestemmingsreserve sociaal domein	I	-666.500	
	21	Werkzaamheden vroegsignalering en versterking dienstverlening; ten laste van onvoorzien met bestemming	I	-177.509	
	22	Hogere bijdrage Wsw	I	-254.431	
	23	Opvang vluchtelingen Oekraine (2023)	I	1.278.255	-1.278.255
	24	Opvang vluchtelingen Oekraine (2023)	I	-160.000	160.000
8- Volksgezondheid en Milieu	25	Kosten juridische ondersteuning	I	-98.000	
9- Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	26	Leges omgevingsvergunningen	I	-100.000	100.000
Algemene Dekkingsmiddelen	27	Rente kort geld	I	100.000	
	28	Dividenduitkering Omrin	I		112.000
	29	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	I	-70.000	
	30	Onvoorzien met bestemming: Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	I	70.000	
	31	Gemeentefonds 2021	I		20.624
	32	Gemeentefonds 2022: septembercirculaire	I		65.366
	33	Gemeentefonds 2023: mei- en septembercirculaire	I		1.377.127
	34	Gemeentefonds 2023: mei- en septembercirculaire toevoeging aan onvoorzien met bestemming	I	-329.739	
	35	Verkoop overige gronden en toevoeging aan algemene reserve	I	-118.000	175.000
	36	Toevoegen aan de AR - Opbrengst verkoop grond	I	-57.000	
	37	Vrijval onvoorzien met bestemming voor Versterking dienstverlening en Vroegsignalering (zie pr 7)	I	177.509	
	38	Vrijval reserve toezeggingen dorpen voor MFC Sexbierum (zie pr 7)	I		405.000
	39	Vrijval reserve dorpenvisies voor MFC Sexbierum (zie pr 7)	I		841.000
	40	Toevoeging reserve sociaal domein ivm jaarrekening Dienst(zie pr 7)	I	-104.928	
	41	Toevoeging reserve sociaal domein ivm hogere BUIG middelen Pwet en LKS (zie pr 7)	I	-1.532.812	
	42	Toevoeging reserve sociaal domein ivm burap II Dienst (zie pr 7)	I	-469.430	

	43	Onttrekking reserve sociaal domein ivm personele lasten sociaal domein (zie pr 7)	I		666.500
	44	Toevoeging aan de reserve onderwijshuisvesting (budgetruimte investeringen IHP) (zie pr 5)	I	-569.666	
	45	Onttrekking coronareserve voor de subsidieregeling energiecompensatie (zie pr 6)	I		8.746
	46	Onttrekking reserve grondexploitatie ivm aanvulling op voorberereidingskredite De Kie 2	I		30.000
	47	Toevoeging algemene reserve netto-opbrengst verplaatsing Poiesz Berltsum	I	-287.500	
Investeringen					
t.g.v. van onvoorzien eenmalig				**463.446**	

3 Ontwikkelingen

Oekraïne

Sinds begin maart 2022 kreeg het Veiligheidsberaad de opdracht van het kabinet om per veiligheidsregio opvangplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne te organiseren. Binnen de Veiligheidsregio Fryslân zijn inmiddels door alle gemeenten locaties voor opvang beschikbaar gesteld.

Bij een evenredige verdeling van het aantal opvangplekken binnen de veiligheidsregio Fryslân, zal Waadhoeke in totaal zo'n 255 opvangplekken voor vluchtelingen moeten realiseren in de gemeentelijke opvanglocaties. Dit aantal zal de komende periode verder oplopen. De prognose is dat Waadhoeke minimaal 300 opvangplekken moet realiseren. Op dit moment zijn er zo'n 237 vluchtelingen opgenomen in onze locaties. Met de tijdelijke huisvesting op de boot in Franeker kunnen we in 2023 een totaal van 290 opvangplekken bieden. Naast de gemeentelijke opvanglocaties verblijven er ook zo'n 25 personen bij particulieren thuis.

De projectorganisatie voor de opvang van vluchtelingen bestaat uit 7 medewerkers die de dagelijkse ondersteuning doen voor de vluchtelingen die zijn opgevangen. Ook is er veel hulp van inwoners en vrijwilligers die helpen bij het realiseren van een opvang, of ondersteunen zodra de vluchtelingen zijn opgenomen op de locatie. De gemeente Waadhoeke heeft diverse kosten gemaakt en zal nog de nodige kosten maken in het realiseren van opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen.

Brede SPUK

Zoals in Berap I is aangegeven is de Brede SPUK een bijzondere nieuwe specifieke uitkering, omdat een deel als structureel mag worden beschouwd. Daar waar het gaat om nieuwe taken is de inkomst leidend bij de bepaling van het uitgavenbudget. Daar waar het gaat om bestaande taken, waarvoor al structurele budgetten in onze begroting zijn opgenomen, zou dit in principe tot een financieel voordeel kunnen leiden. Hiervoor is een grondige analyse nodig op activiteitenniveau, die nog uitgevoerd moet worden. Deze analyse zal uiterlijk in de begrotingswijziging van december financieel vertaald worden. Het mogelijke financiële voordeel koppelen we gezien de beschreven doelen van deze specifieke uitkering op voorhand aan de bestemmingsreserve sociaal domein.

4 Programma's

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Nabij besturen
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Initiatieven van inwoners worden gestimuleerd	Toelichting
		We bespreken initiatieven op de intaketafel voor een integrale benadering.	
		We stimuleren dorpen en wijken om een eigen toekomstvisie te maken.	
		We zetten in op het dorpen- en wijkenfonds.	
		We evalueren in 2022 de subsidieregeling dorpen en wijken en	

		komen op basis daarvan met een voorstel voor een dorpen en wijkenregeling 2.0.	
		C – het dorpen- en wijkenfonds verbeteren en continueren.	
		C – de dorpen- en wijkencoördinatoren vaker inzetten en een ruimer takenpakket geven.	

Status Berap I	Status Berap II	**In samenwerking met inwoners, bedrijven en mede overheden realiseren wij onze doelen**	**Toelichting**
		We doen mee met de Friese Projectenmachine.	De samenwerking Europapact Fryslân (voorheen Friese projectenmachine), waar Waadhoeke aan deelneemt, is wat later op kracht gekomen vanwege het vinden van voldoende menskracht. Met Europapact Fryslân willen we er voor zorgen dat Fryslân meer en slimmer Europese middelen kan binnenhalen.
		We ontwikkelen een propositie in regioverband.	
		netwerken en behartigen onze belangen op provinciaal, rijks-, en Europees niveau o.b.v. de ontwikkelagenda.	

Programma Ontwikkelperspectief
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Waadhoeke - In positie en krachtig in de regio	Toelichting
		We faciliteren innovatie.	
		We zetten in op behouden en aantrekken van talent.	
		We versterken het vestigingsklimaat.	
		We werken slimmer samen.	

Status Berap I	Status Berap II	Beleven - Genieten tussen Wad en stad	Toelichting
		We doen een aanvraag voor Planetarium Wereld Erfgoed.	
		We realiseren het project Op paad Lâns it Waad.	
		We werken samen met Academie van Franeker.	
		We nemen deel aan Sense of Place.	

Status Berap I	Status Berap II	Fijn leven - vitale en veerkrachtige dorpen en wijken!	Toelichting
		We zetten in op Dorpsontwikkelingsmaatschappijen (DOM).	
		We lobbyen voor middelen voor transitie van bestaande woningvoorraad.	
		We zetten in op de ontwikkeling van de bloeizone.	

Status Berap I	Status Berap II	Ons Landschap - Duurzame oogst voor de toekomst	Toelichting
		We nemen deel aan Greidhoeke plus.	
		We werken aan een visie op landschap.	
		We jagen innovatiekansen na.	
		We nemen deel aan de landbouwagenda van de provincie.	

Programma Dienstverlening
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Dichtbije dienstverlening	Toelichting
		Ken je inwoner (klantreizen)	
		Experimenteren (vernieuwen dienstverlening)	

Status Berap I	Status Berap II	Maximaal online	Toelichting
		Mogelijk maken (zaakgericht en datagedreven werken).	

Status Berap I	Status Berap II	Persoonlijke dienstverlening	Toelichting
		Uitvoeren en beheren (taal en kanaal sluit aan bij behoefte)	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Inhuur en extra formatie griffie 2023
In verband met langdurige afwezigheid bij de griffie is extra vervanging / inhuur noodzakelijk.
Vooralsnog zijn de verwachte incidentele meerkosten voor 2023 € 53.000.

Vervroegde 2e kamer verkiezingen
Op 22 november 2023 zijn er vervroegde Tweede Kamerverkiezingen. De organisatie rond deze verkiezingen ligt bij het team burgerzaken. Hiervoor zijn geen middelen begroot. Het rijk heeft aangegeven dat hiervoor geen compensatie beschikbaar zal komen. De verwachte extra kosten voor het organiseren van deze verkiezingen bedragen € 125.000.

Extra kosten externe communicatie & interne communicatie
Door extra inspanning op onze social media kanalen, het organiseren van de Waadhoeke dag en de implementatie van het verhaal van Waadhoeke is sprake van een overschrijding op de budgetten die bestemd zijn voor externe & interne communicatie ter hoogte van € 60.000.

Voorziening APPA ontslaguitkering
Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een APPA ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd bereikt is. De maximale duur hiervan is maximaal 3 jaar en 2 maanden. Dit is een toekomstige verplichting waarbij de gemeente verplicht is om een voorziening te treffen. Op basis van de huidige informatie moet hiervoor de voorziening worden aangevuld met een bedrag van € 230.000.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
1	Inhuur en extra formatie griffie 2023	I	-53.000	
2	Tweede kamer verkiezingen 2023	I	-125.000	
3	Extra kosten externe communicatie & interne communicatie	I	-60.000	
4	Voorziening APPA ontslaguitkering	I	-230.000	

Voortgang incidentele budgetten

Ontwikkellijnen

Een deel van het budget ontwikkellijnen is inmiddels bestemd voor het aanjagen van projecten voor het ontwikkelperspectief. De uitgaven volgen in de loop van dit jaar. Bestedingen zijn o.a.:

- Het uitvoeringsplan Economie 2021-2023;
- De kosten voor de inzet van ontwikkellijntrekkers;
- Kosten Uitwerking Regio Deal tot een uitvoeringsconvenant;
- Kosten kwartiermaker landbouw en Europa
- Meerjarige vitaliteitsscans van het Fries Sociaal Planbureau naar de brede welvaart in Waadhoeke;
- Bijdrage Sense of Place.
- Bijdrage aan project verwaarden groene reststromen
- Project Bildtdijken: cofinanciering LEADER subsidie

Bedragen x € 1	**Begroting**	**Besteding**	**Restant**
Ontwikkellijnen	316.400	165.008	151.392

Wet Elektronische Publicaties (Behoeftemanagement)

De regionale projectgroep is de afgelopen tijd bezig geweest met het verder uitwerken van het publicatie scenario met eData en DigEplan. Tijdens het verder uitwerken van het scenario is het projectteam tot de conclusie gekomen dat het scenario boven de Europese aanbestedingsgrens ligt. Door de stuurgroep is opdracht verleend om over te gaan op een regionale aanbesteding voor een publicatieplatform voor de WEP en de Woo. Ook is door elke deelnemende gemeente aangegeven dat de extra functionaliteit van geautomatiseerd anonimiseren gewenst is.

Bedragen x € 1	**Begroting**	**Besteding**	**Restant**
Wet Elektronische Publicaties (Behoeftemanagement)	100.000	-	100.000

Programma 2 Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	We streven naar een veilige woon-, werk-, en leefomgeving	Toelichting
		We sturen besmettingsbrieven bij inbraken.	
		We doen horeca-controles en passen het sanctiebeleid toe.	
		We maken een integrale aanpak op jeugdoverlast.	Er is een kwartiermaker netwerkaanpak jeugdoverlast aangesteld die de integrale aanpak van jeugdoverlast gaat bevorderen.
		We nemen jaarlijks deel aan een crisisoefening.	

		We actualiseren het integraal veiligheidsplan.	

Status Berap I	Status Berap II	C - De inwoners voelen zich veilig in hun eigen leefomgeving	Toelichting
		Het integraal veiligheidsbeleid actualiseren.	
		Meer aandacht besteden aan bewustwording over ondermijning en georganiseerde criminaliteit en hier steviger tegen optreden.	
		De boa's gemeentebreed inzetten, waar dat het meest nodig is.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**

Voortgang incidentele budgetten

Niet van toepassing.

Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren van verkeersveiligheid	Toelichting
		We maken een eenduidige ordening en inrichting van wegen.	
		We zorgen dat er veilig binnen/ buiten de bebouwde kom gefietst kan worden.	

		We geven educatie, doen aan gedragsbeïnvloeding en handhaven.	

Status Berap I	Status Berap II	Behoud en verbetering van bereikbaarheid	Toelichting
		We optimaliseren de bewegwijzering.	
		We maken aantrekkelijkere fietsverbindingen/-netwerk.	
		We gaan in overleg met provincie over het behoud van de kwaliteit van het OV.	
		We werken samen met de provincie aan de voorbereidingen voor de verbredingen van de bocht in het Van Harinxmakanaal.	

Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren van leefbaarheid	Toelichting
		We starten voorlichting-, en gedragscampagnes.	

Status Berap I	Status Berap II	Bevorderen duurzaamheid	Toelichting
		We plaatsen in 2023 de eerste palen op 'strategische plekken'.	De uitvoering van de particuliere aanvragen voor palen in de openbare ruimte vraagt de nodige aandacht en is bovendien vertraagd door leveranciersproblemen. Plaatsing van extra laadpalen op strategische laadpalen schuift deels door naar 2024.
		We staan positief tegenover nieuwe initiatieven op het gebied van (deel)mobiliteit.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Een veilig, betrouwbaar en duurzaam verkeers- en vervoerssysteem voor iedereen en alle vervoersmiddelen	Toelichting
		We gaan aan de slag met de uitvoering van de maatregelen uit de	

		Mobiliteitsvisie.	
		We plaatsen (strategische) laadpalen op belangrijke plekken met veel bezoekers	De afhandeling van de particuliere aanvragen voor palen in de openbare ruimte vraagt de nodige aandacht en is bovendien vertraagd door leveranciersproblemen. Plaatsing van extra laadpalen op strategische laadpalen schuift deels door naar 2024.
		In aansluiting op de actualisatie van de binnenstadsvisie bekijken we in Franeker of de bevoorrading slimmer kan worden georganiseerd, zodat de verkeersdrukte afneemt.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Vergoeding Delta in verband met aanleg glasvezelnetwerk
We hebben van Delta Fiber Netwerk € 1.021.500 als vergoeding gekregen voor degeneratiekosten die ontstaan door de aanleg van een glasvezelnetwerk in Waadhoeke. Zoals in het beheerplan Wegen 2023-2026 aangegeven zal deze vergoeding vanaf 2025 ingezet worden ter dekking van de kosten die dan ontstaan ten gevolge van de graafwerkzaamheden.
Daarnaast verstrekt Delta een jaarlijkse vergoeding van € 126.000 zodat we extra toezicht op de werkzaamheden kunnen uitvoeren.
Deze vergoedingen, de dotatie aan de voorziening Onderhoud wegen en kosten toezicht dienen nog in de begroting 2023 opgenomen te worden.

Bijdrage Wetterskip Fryslân voor onderhoud waterlopen
De gemeente onderhoudt waterlopen waarvoor het Wetterskip een bijdrage verstrekt. Deze bijdrage en de onderhoudskosten dienen nog in de begroting opgenomen te worden, beide ter grootte van € 122.000.

Afrekening Zwerfafval 2020/2021 en toekenning over 2022
Van Nedvang is nu eindelijk de afrekening zwerfafval over de jaren 2020/2021 ontvangen. Tevens is aangekondigd dat op korte termijn ook de betaling voor de afrekening 2022 zal plaatsvinden. Bijraming van deze baten van € 69.500 kunnen plaatsvinden.

Gladheidbestrijding
Op basis van de DVO dient er € 131.000 extra kosten te worden bij geraamd.De variabele kosten in dit geheel zijn per maand hoger dan waar van was uitgegaan. De hogere kosten zijn een combinatie van de (fors) gestegen kosten afgelopen jaren, de uitbreiding van de strooiroutes en hiervoor extra benodigd materieel. De daadwerkelijke kosten zullen bij de eindafrekening in beeld zijn.

Vervanging openbare verlichting

Het vervangen van de openbare verlichting is een 10 jarig plan. Door personele wisseling hebben we een behoorlijk vertraging opgelopen maar we denken die binnen de looptijd van het beheerplan in te gaan halen. De voorbereiding hiervan loopt volop. Bijkomende opgave in de uitvoering is de beperkte capaciteit van de aannemer en Liander, waardoor de wachttijden en voorbereidingstijden bijna een jaar zijn. Het vervangingsbudget van € 233.000 zal eind 2023 grotendeels overgeheveld worden naar 2024 (via de bestemmingsreserve vervanging openbare verlichting).

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
5	Afrekening zwerfafval 2020/2021 en toekenning over 2022	I		69.500
6	Gladheidbestrijding	I	-131.000	
7	Vergoeding Delta aanleg glasvezelnetwerk	I	-1.147.500	1.147.500
8	Onderhoud waterlopen Wetterskip Fryslân	I	-122.000	122.000

Voortgang incidentele budgetten

Aanpak NABO's (Niet Actief Beveiligde Overweg)
Het project NABO Wjelsryp is afgerond. De definitieve vaststelling van de subsidie moet nog plaatsvinden. De beschikbare budgetten zijn toereikend.

De aanpak van de NABO Deinum is in voorbereiding. In juni 2024 zal de tunnel worden gebouwd. De raad is met memo d.d. 4 april 2023 geïnformeerd over stand van zaken. De bijdrage van de gemeente aan dit project is € 400.000. Dit bedrag is beschikbaar gesteld en is maximaal.

Bedragen x € 1	**Begroting**	**Besteding**	**Restant**
NABO	648.000	209.162	438.838

Mobiliteitsvisie maatregelen
Het gaat hier om een krediet beschikbaar gesteld voor de meerjarige uitvoering van de Mobiliteitsvisie. In 2022 zijn diverse onderzoeken opgestart en zijn we met meerdere dorpen in gesprek gegaan. Tot dusver hebben er geen grote uitgaven plaatsgevonden. Uit het verruimd werkbudget zijn kleine uitgaven gedaan voor Sexbierum, Schalsum, Firdgum, Dronryp, Noorderbleek en het Filosofenpad te Franeker.
Met betrekking tot de verkeersveiligheid rondom de basisscholen is het Project Veilige Schoolomgeving door VVN en IKC de Twirre in Minnertsga uitgevoerd. De afrekening heeft inmiddels plaatsgevonden.

In Deinum is de afslag it Holt richting Leeuwarden (Skimerwei) verbeterd door het aanbrengen van markering op het wegdek (T-splitsing).

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Mobiliteitsvisie maatregelen	750.000	19.306	730.694

Project (verkeers)maatregelen Zwarte Haan

De maatregelen bovenaan de Nieuwebildtdijk zijn klaar. De brug is in uitvoering en planning is om in oktober te starten met het parkeerterrein onderaan de Nieuwebildtdijk. De uitvoering is mede afhankelijk van de inbreng van de omwonenden en de start van het stormseizoen. In dit stormseizoen mogen er geen werkzaamheden worden uitgevoerd en verschuiven deze naar na 1 april 2024.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Project (verkeers)maatregelen Zwarte Haan	140.000	-	140.000

Programma 4 Economie

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Behouden en aantrekken werknemers, bedrijven en bezoekers	Toelichting
		We zetten in op het verbeteren van innovatie en ondernemerschap.	
		We zetten in op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.	
		We zetten in op het versterken van het woon-, en vestigingsklimaat.	
		We werken slimmer samen.	
		We brengen focus aan op de samenwerken in de regio, met name in Noordwest-Friesland.	
		We geven uitvoering aan de 13 businesscases van het sociaal economisch actieprogramma.	

Status Berap I	Status Berap II	Stimuleren van waardevol toerisme	Toelichting
		We zetten in op het verbeteren van zichtbaarheid en samenwerking.	
		We versterken Franeker als toeristische trekker.	
		We versterken het landschap als toeristische trekker.	
		We bieden ruimte voor extra bedrijvigheid in de agrarische sector, bijvoorbeeld kamperen bij de boer. Zulke kleinschalige initiatieven zijn ook goed voor de leefbaarheid op het platteland en voor het toerisme.	

Status Berap I	Status Berap II	Zorgen voor vitale en aantrekkelijke winkelcentra (Franeker en St. Annaparochie)	Toelichting
		We blijven in nauw contact met de ondernemers in deze winkelgebieden en werken op diverse manieren aan de vitaliteit.	
		We investeren in de openbare ruimte.	
		We zetten in op kwantitatief en kwalitatief meer aanbod van activiteiten en evenementen en meer bekendheid door inzet van diverse promotiekanalen.	
		We actualiseren de visie op de binnenstad van Franeker en gaan aan de slag met de acties die hieruit voortvloeien.	
		We zetten de samenwerking via het binnenstadsmanagement Franeker voort.	
		We werken aan een visie voor Sint Annaparochie en werken toe naar een duidelijke uitvoeringsagenda	

Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren ondernemersklimaat	Toelichting
		We verbeteren de relatie ondernemer - gemeente.	
		We verbeteren dienstverlening naar ondernemers.	
		We richten binnen de huidige webomgeving een digitaal Ondernemersloket in.	
		Ondernemers bieden we ondersteuning bij het zoeken naar subsidies en mogelijkheden om te verduurzamen en te innoveren.	
		We nemen het huidige inkoop- en aanbestedingsbeleid onder de loep, met aandacht voor duurzaamheid, lokale werkgelegenheid en de werving van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	
		We gaan meer communiceren via diverse mediakanalen waaronder	

		het verzenden van digitale nieuwsbrieven.	
		We werken aan de relatie door bedrijfsbezoeken, bijwonen en/of organiseren netwerkbijeenkomsten en periodiek overleg met ondernemersverenigingen.	
		We bieden een programma aan voor startende ondernemers.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Voorbereidingskrediet Kie 2 Franeker
Begin 2021 heeft de raad € 80.000 beschikbaar gesteld voor de voorbereiding van bedrijventerrein De Kie 2 in Franeker. Er zijn aanvullende onderzoeken nodig die ongeveer € 30.000 kosten. Overigens worden voorbereidingskosten in eerste instantie gedekt uit de reserve grondexploitatie en bij het openen van de grondexploitatie alsnog bij deze grondexploitatie ingebracht.

Herstructurering bedrijfslocaties
De verplaatsing van Poiesz te Berltsum brengt financiële transacties met zich mee voor de aankoop en sloop woningen, verkoop gronden en herinrichting openbaar gebied. Deze incidentele lasten en baten zijn niet in de begroting opgenomen. Volgens afspraak worden de netto-opbrengst van verkopen toegevoegd aan de algemene reserve. In dit geval gaat het om € 287.500.

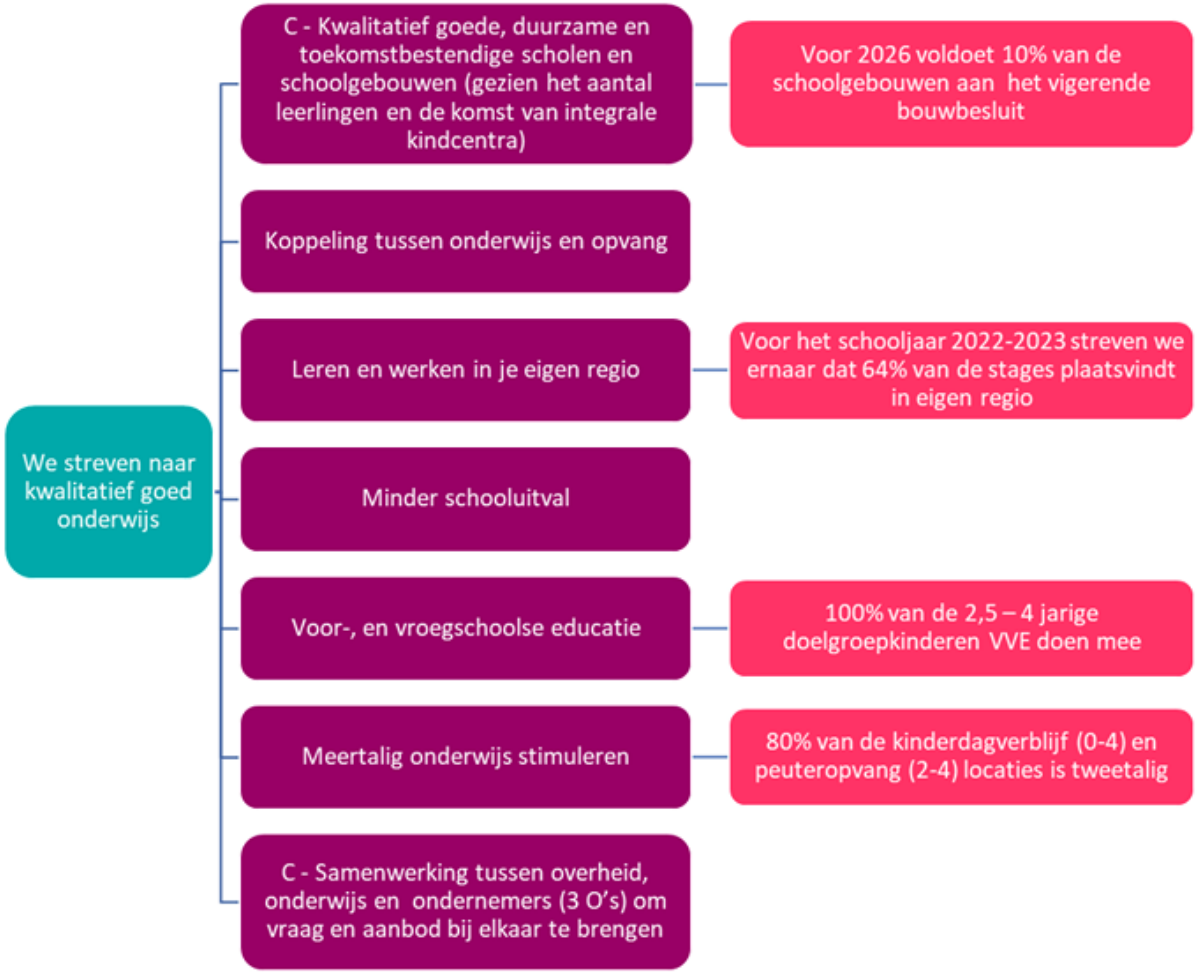
Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
9	Voorbereidingskrediet Kie 2 Franeker	I	-30.000	
10	Verplaatsing Poiesz te Berltsum	I	-245.000	532.500

Voortgang incidentele budgetten

Niet van toepassing.

Programma 5 Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	C - Kwalitatief goede, duurzame en toekomstbestendige scholen en schoolgebouwen (gezien het aantal leerlingen en de komst van integrale kindcentra)	Toelichting
✖	✖	Wij nemen een voorbereidingsbesluit voor de realisatie van de vervangende nieuwbouw voor de AMS en De Kabas.	De raad heeft op 29 juni jl. besloten een nader onderzoek te laten uitvoeren naar mogelijke locaties. Hiervoor is de startnotitie opgesteld met een procesvoorstel voor een door een externe partij uit te voeren locatieonderzoek scholen en zwembad. Nadat er op basis van dit onderzoek een geschikte locatie is bepaald kan er worden gestart met het opstellen van het ontwikkelingsplan met normkostenraming en stichtingskostenraming. Dit wordt afgesloten met het voorbereidingsbesluit. Dat betekent dat de geplande investeringen uit het IHP opschuiven in tijd.
●	●	Bij nieuwe projecten onderzoeken we de mogelijkheden van clusteren van voorzieningen en multifunctioneel gebruik zodat de voorzieningen ook in de toekomst kunnen blijven bestaan. In dit kader faciliteren wij onderzoeken naar samenwerkingsscholen.	
●	●	Het integraal huisvestingsplan actualiseren we onder andere op thema's als duurzaamheid en luchtkwaliteit/ ventilatie, maar ook op bijgestelde prognoses.	
●	●	C - Bij nieuw- of verbouw stimuleren wij de samenwerking tussen onderwijs, zorg, sport, cultuur en kinderopvang.	

Status Berap I	Status Berap II	Koppeling tussen onderwijs en opvang	Toelichting
●	●	Per situatie worden afspraken gemaakt over de investeringen in functies van een (I)KC.	
●	●	In geval van groei van een school proberen we in gezamenlijkheid de opvangfaciliteiten te behouden.	

		De middelen die we ontvangen hebben in het kader van NPO zetten we in om de samenwerking tussen onderwijs, opvang, sport, cultuur en zorg te versterken en uit te breiden.	

Status Berap I	Status Berap II	Leren en werken in je eigen regio	Toelichting
		We continueren het programma 'leren en werken in je eigen regio' en maken dit integraal onderdeel van het totale voortgezet onderwijs in Waadhoeke.	
		Samenwerking overheid, onderwijs en ondernemers.	

Status Berap I	Status Berap II	Minder schooluitval	Toelichting
		We faciliteren waar mogelijk het plan van It Twalûk en De Bolder om meer leerlingen uit de buurt van Franeker een passend aanbod te geven.	
		We continueren de subsidie aan de Einsteinclass.	
		We regelen goed vervoer voor leerlingen die aangewezen zijn op een verder gelegen school en daardoor aanspraak maken op de regeling leerlingenvervoer.	
		We stellen een nieuwe verordening op voor leerlingenvervoer.	

Status Berap I	Status Berap II	Voor-, en vroegschoolse educatie	Toelichting
		We stellen voldoende VVE middelen beschikbaar stellen voor het aanbieden van kwalitatief en effectief VVE.	
		We maken heldere afspraken voor de evaluatie van het beleid met de kinderopvangorganisaties.	

		We maken resultaatafspraken VVE voor de vroegschoolse educatie met het primair onderwijs.	
		We zetten in op actieve ouderparticipatie voor ouderbetrokkenheid en maken hierover afspraken met instellingen.	
		Wij zorgen voor het aanbod en bekostiging van de deelname van peuters van ouders die niet in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag (twee dagdelen per week binnen peuteropvang of kinderdagverblijf).	
		Wij zorgen ervoor dat de peuters op het AZC een educatief aanbod in de peuteropvang op het AZC krijgen met een erkend VVE programma en ouderbetrokkenheid.	
		Wij bekostigen binnen het Onderwijs Achterstanden beleid de extra inzet en ondersteuning voor de schakelklas op het AZC.	
		We zorgen in samenwerking met de JGZ voor meer toeleiding van de doelgroepkinderen naar VVE.	
		We zorgen voor meer afstemming tussen de JGZ, kinderopvang, Boekstartcoaches van de bibliotheek en de gebiedsteams om gezamenlijk ouders te stimuleren voor de deelname aan VVE.	

Status Berap I	Status Berap II	Meertalig onderwijs stimuleren	Toelichting
		Het cultuureducatieprogramma Waadzinnig geeft structureel aandacht aan de meertaligheid van Waadhoeke.	
		We zorgen ervoor dat alle scholen toegang hebben tot meertalig lesmateriaal.	
		We zetten in op een doorgaande leerlijn.	
		We zetten op lokaal niveau extra in op de taalontwikkeling, met	

		aandacht voor het voorlezen en meertaligheid; afspraken met de kinderopvangorganisaties, bibliotheek en andere betrokken instellingen.	
		We breiden de aanpak van dBos (de Bibliotheek op school) uit naar zoveel mogelijk (basis)scholen in Waadhoeke.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers (3 O's) om vraag en aanbod bij elkaar te brengen	Toelichting
		We zetten in op het O3-concept.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Nationaal programma onderwijs
Zie toelichting onder incidentele budgetten.

Onderwijshuisvesting
In de begroting is de budgetruimte voor de investeringen integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting opgenomen. Vanwege de vertraging in de planvorming voor de Kabas en AMS valt deze budgetruimte van in totaal € 596.666 vrij. Voorgesteld wordt de bedragen toe te voegen aan reserve onderwijshuisvesting (zie algemene dekkingsmiddelen). De reserve onderwijshuisvesting is met kadernota II 2021-2025 ingesteld voor het opvangen van de incidentele kosten van dit project (o.a. afboeken boekwaarde).

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
11	Nationaal Programma Onderwijs	I	-88.500	88.500
12	Investeringsruimte onderwijshuisvesting (naar reserve onderwijshuisvesting)	I	569.666	

Voortgang incidentele budgetten

Aanvullen en moderniseren gymmaterialen
De jaarlijkse inspectie zal eind Q3, begin Q4 van dit jaar zijn afgerond. Naar verwachting zal het beschikbare budget niet meer volledig worden uitgegeven. Dan vindt overheveling naar 2024 plaats.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Aanvullen moderniseren gymmaterialen	100.000		100.000

In 2022 zijn activiteiten binnen het onderwijs opgestart. Het begrote bedrag in 2023 is gebaseerd op het meerjarenplan uit 2022. Een deel van de activiteiten is opgeschoven en opgestart in 2023, waardoor de begroting in 2023 wordt overschreden. De uitgaven betreffen het project Rijke schooldag voortgezet onderwijs, Maatschappelijke Diensttijd (Leren en werken in je eigen regio), extra inzet gebiedsteammedewerkers en de voor dit onderdeel noodzakelijk inhuur formatie beleidsafdeling Samenleving. Het geactualiseerde meerjarenplan ziet er als volgt uit:

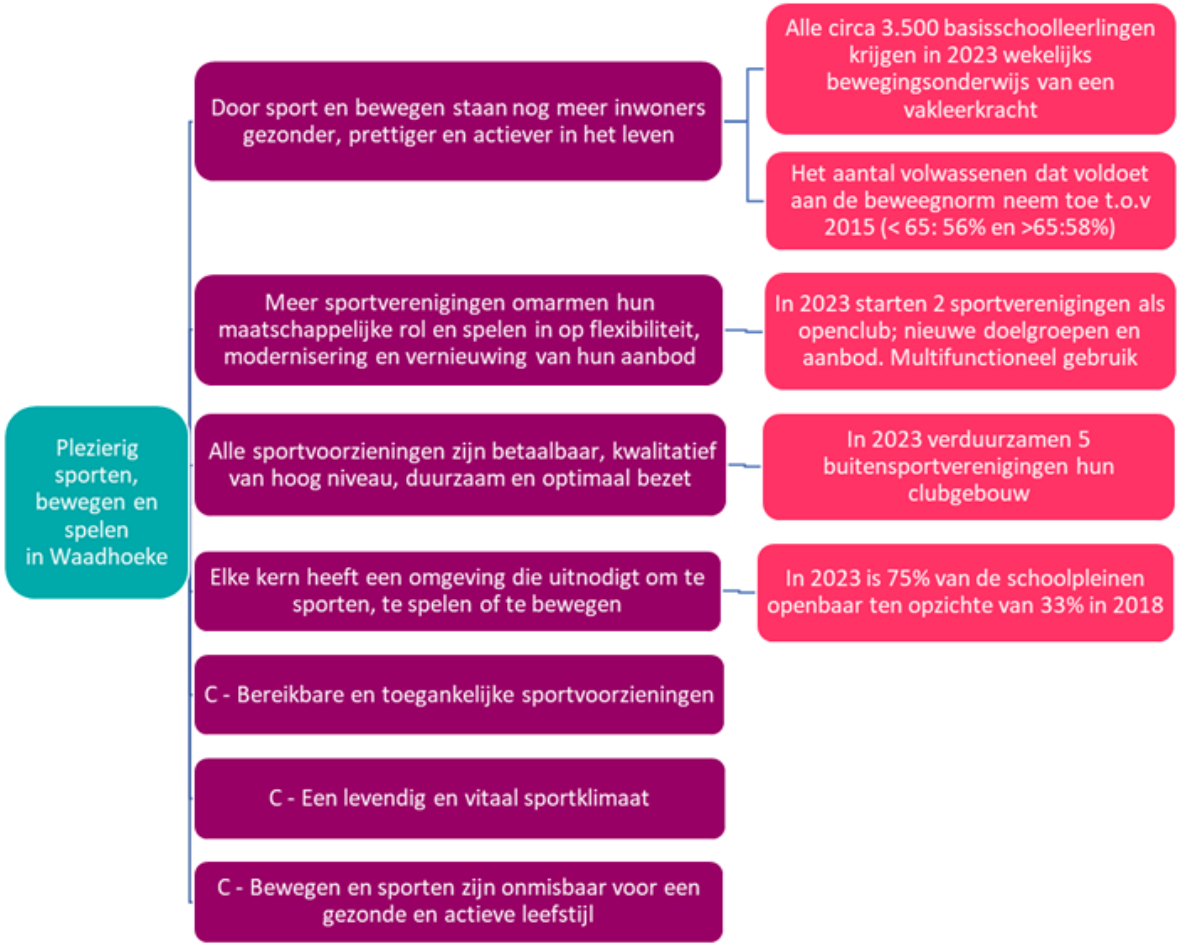
Actuele meerjarenbegroting Nationaal Programma Onderwijs	**Totaal**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Voorschoolse educatie					
Extra inzet gebiedsteam (dreigende) thuiszitters	212.514	29.164	121.828	61.522	0
Project Rijke schooldag voortgezet onderwijs	100.000	0	50.000	25.000	25.000
Cultuureducatie, Natuur- en milieueducatie	37.700	25.136	0	6.564	6.000
Gezondheid en sport op school	100.000	0	0	50.000	50.000
Leren en werken in je eigen regio en Maatschappelijke Diensttijd	50.000	0	30.000	10.000	10.000
Programma 'De Bibliotheek op school' beschikbaar maken voor alle basisscholen	100.000	99.630	0	0	370
Nader in te vullen / o.a. ambtelijke capaciteit	80.090	0	30.000	20.090	30.000
Totaal werkelijk 2022 en actuele begroting	**680.304**	**153.930**	**231.828**	**173.176**	**121.370**

De NPO-middelen worden opnieuw verdeeld over de jaren. Dit betekent in 2023 een extra budget van 88.500 (zie financiële afwijkingen). Het totaalbudget van het NPO van € 680.304 over de jaren 2022-2025 wijzigt niet.

Bedragen x € 1	**Begroting**	**Besteding**	**Restant**
Nationaal Programma Onderwijs	143.340	151.828	-8.488

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Sport
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Door sport en bewegen staan nog meer inwoners gezonder, prettiger en actiever in het leven	Toelichting
		De vakleerkrachten van het Beweegteam geven 1 x per week bewegingsonderwijs op PO scholen.	
		We gaan in een wijk of dorp een nieuw project 'sociaal vitaal' opzetten.	
		We ontwikkelen nieuwe sportstimuleringsprojecten: wijkgerichte aanpak Beweegteam.	
		We stimuleren verenigingen om aandacht te besteden aan positieve sportcultuur en gezonde voeding (kantine).	

Status Berap I	Status Berap II	Meer sportverenigingen omarmen hun maatschappelijke rol en spelen in op flexibiliteit, modernisering en vernieuwing van hun aanbod	Toelichting
		We gaan sportverenigingen helpen innoveren.	
		We stimuleren samenwerking tussen sportverenigingen.	
		We versterken ongeorganiseerde sporters.	

Status Berap I	Status Berap II	Alle sportvoorzieningen zijn betaalbaar, kwalitatief van hoog niveau, duurzaam en optimaal bezet	Toelichting
		We ondersteunen sportverenigingen bij het verduurzamen van hun sportaccommodatie.	
		We stimuleren samenwerking, vooral bij renovatie of nieuwbouw van de accommodatie.	

Status Berap I	Status Berap II	Elke kern heeft een omgeving die uitnodigt om te sporten, te spelen of te bewegen	Toelichting
!	●	We maken in samenwerking met de scholen de schoolpleinen beweegvriendelijker en openbaar toegankelijk.	
●	●	We ondersteunen Initiatieven voor spelen en sporten in openbare ruimte.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Bereikbare en toegankelijke sportvoorzieningen	Toelichting
●	●	Het bestaande beleid verder uitvoeren, bijvoorbeeld door de inzet van buurtsportcoaches.	
●	●	Inzetten op multifunctioneel gebruik van voorzieningen, zodat deze toegankelijk zijn voor alle doelgroepen, bijvoorbeeld met breedtesport.	
●	●	Spelen, bewegen en ontmoeten in de buitenlucht stimuleren, ook met ondersteuning van buurtsportcoaches	

Status Berap I	Status Berap II	C - Een levendig en vitaal sportklimaat	Toelichting
●	●	Verenigingen ondersteunen bij het invullen van bestuursfuncties en bij het werven en behouden van leden.	
●	●	Samenwerking tussen verenigingen aanmoedigen, bijvoorbeeld door omni-verenigingen en breedtesport te stimuleren.	
●	●	De koppeling van functies in (sport-)accommodaties stimuleren.	
●	●	Voorlichting geven over goede voorbeelden en navolging daarvan aanmoedigen.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Bewegen en sporten zijn onmisbaar voor een gezonde en actieve leefstijl	Toelichting
		Het huidige sport(accommodatie)beleid evalueren, met als uitgangspunten: verduurzaming van accommodaties, bruikbaarheid, functionaliteit en brede toegankelijkheid.	Het college komt in december met een voorstel voor een regeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed in lijn met de dorpen- en wijkenregeling. Evaluatie van sportaccommodatiebeleid begint met een startnotitie in q1.
		Accomodaties worden zoveel mogelijk door meerdere gebruikers benut.	
		Zwembad Bloemketerp wordt vervangen door een duurzame openbare zwemvoorziening.	

Cultuur
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Vergroten samenhangend aanbod van musea en voorzieningen, amateur- en professionele cultuurbeoefening	Toelichting
		We zetten een cultuurcoach in.	
		We overleggen periodiek met het cultuurveld (Cultuurplatform Waadhoeke).	
		We geven structurele en incidentele subsidies t.b.v. cultuurveld.	
		We maken jaarlijkse prestatieafspraken met de professionele instellingen.	

Status Berap I	Status Berap II	Bevorderen deelname aan cultuur door jong en oud en we zetten in op cultuur als instrument voor het kunnen (blijven) meedoen in de maatschappij	Toelichting
		We geven een jaarlijkse bijdrage aan de coördinatie van het cultuureducatieprogramma.	
		We hebben subsidieregelingen voor nieuwe culturele initiatieven en activiteiten en voeren deze uit.	
		We geven een jaarlijkse bijdrage aan zowel het volwassenen- als kinderfonds sport & cultuur.	
		We zetten een cultuurcoach in.	
		Samen met het cultuurveld zetten we in op een jaarlijkse cultuuragenda.	

Status Berap I	Status Berap II	Behouden en stimuleren van onze meertaligheid en stimuleren, als belangrijk onderdeel van onze identiteit.	Toelichting
		We continueren de inzet van een meertaligheidscoördinator.	
		We geven uitvoering aan de taalcampagne.	

		We subsidieren Bildts Aigene.	
		We werken samen met het Taalplatform Waadhoeke bij de uitvoering van ons taalbeleid.	
		We zetten in op het meer zichtbaar en hoorbaar maken van het Fries en de minderheidstalen in en buiten het gemeentehuis.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Cultuur biedt iedereen die in Waadhoeke woont, werkt of verblijft de gelegenheid tot ontwikkeling en ontmoeting, tot genieten, ontdekken en meedoen	Toelichting
		We zetten actief in op de ontwikkellijnen in de huidige cultuurnota: ontdekken, meemaken en durven en doen!	
		De Koornbeurs krijgt een centrale rol als cultuurknooppunt en zoekt verbinding met de amateurkunst en de verenigingen in de gemeente. De gemeente stimuleert samenwerking op het gebied van cultuur.	De raad heeft, d.m.v. een motie, het college opgeroepen om een onafhankelijk onderzoek te doen naar de toekomst van Theater de Koornbeurs.
		De bieden ruimte aan innovatie: het gaat niet alleen om ‘kaartjes verkopen’, maar ook om nieuwe, langdurige verbindingen.	
		We koesteren het talent in de eigen regio.	
		Aandacht voor de situatie na corona: wat is er nodig voor opstart en doorstart?	
		We ondersteunen evenementen, zoals de PC, festivals en de Waadhoeke-fietstocht.	
		We onderzoeken hoe het oude stadhuis van Franeker een bredere functie kan krijgen in verbinding met de nabije omgeving, bijvoorbeeld als schakel tussen Planetarium en Museum Martena.	
		Onderzoeken of de tuin van het Academiegebouw in Franeker weer een botanisch karakter kan krijgen.	
		We zetten het huidige beleid voor meertaligheid voort.	
		Een trap in de toren van de Martinikerk realiseren als nieuwe	

		toeristische attractie.	
		Een monumentenbeleid maken.	

Recreatie
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Versterken dagrecreatief aanbod	Toelichting
		We zetten in op productontwikkeling op basis van beleving/verhalen zowel voor Franeker als het landschap.	
		We zetten in op productontwikkeling aan de Waddenkust met passende activiteiten die de beleving van rust en ruimte versterken.	
		We verkennen bredere openstelling van bezienswaardigheden en attracties met eigenaren/beheerders.	

Status Berap I	Status Berap II	Ontwikkelen aantrekkelijke en beleefbare omgeving	Toelichting
		We versterken het centrum van Franeker.	
		We zetten in op een doorontwikkeling van de rondvaart/bootverhuur in Franeker.	
		We maken het landschap en de cultuurhistorie van de streken/dorpen beleefbaar en zichtbaar.	
		We stimuleren/faciliteren van de inzet van cultureel/industrieel/agrarisch erfgoed/panden voor recreatief gebruik.	

Status Berap I	Status Berap II	Verbetering dagrecreatieve organisatie	Toelichting
		We ontwikkelen optimale routevoorzieningen	
		We ontwikkelen clusters van voorzieningen. Toeristische Overstap Punten oftewel TOPS op strategische plekken langs bekende routes.	
		We maken een toekomstplan voor de huidige informatiezuilen.	De 7 informatiezuilen zijn inmiddels verwijderd en er is verkend of ze

			op een andere plek een functie kunnen krijgen. Er is één lokale stichting die een informatiezuil om niet wil overnemen. Onlangs is daarom opdracht gegeven aan de leverancier één zuil geschikt te maken voor gebruik. Er vindt nog een gesprek plaats tussen de leverancier en de stichting over de mogelijkheden van de software. Vervolgens wordt de 'koop' overeenkomst ondertekend door gemeente en Stichting en kan dit dossier nog in 2023 worden afgehandeld en afgerekend. College en Raad zullen hierover worden geïnformeerd.

Status Berap I	Status Berap II	C - Een aantrekkelijk woon- en werkklimaat met een landschap dat uitnodigt tot wandelen, te fietsen en te sporten	Toelichting
		Ervoor zorgen dat inwoners ontspanning kunnen vinden in hun nabije omgeving.	
		De openbare ruimte zo inrichten dat deze uitnodigt tot sporten, spelen, bewegen en ontmoeten.	
		Speciale aandacht geven aan het toerisme in de kuststrook, met name de bereikbaarheid en de toeristische voorzieningen.	
		Onderzoeken van de mogelijkheden die het Waddenfonds biedt voor ontwikkeling.	
		Meer aandacht geven aan toegankelijkheid en duurzaamheid op recreatieve routes en plekken, bijvoorbeeld voldoende oplaadpunten voor elektrisch rijden, fietsen en varen en bloemrijke plekken met goed straatmeubilair.	
		Onderzoeken of mensen met afstand tot de arbeidsmarkt ingezet kunnen worden voor dienstverlening langs recreatieve routes en plekken.	
		Recreatieve vaarwegen goed bevaarbaar maken.	
		Ruimte bieden voor camperplaatsen.	
		Onderzoeken hoe de gemeente de aanleg van glasvezel kan	

		bevorderen.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Spuk MEOZ
Op 31 augustus is er uitkering (voorschot) verleend inzake de Spuk MEOZ (Meerkosten Energie Openbare Zwembaden). De specifieke uitkering is een gedeeltelijke vergoeding van de meerkosten voor energie die een openbaar zwembad had in 2022. En de meerkosten die het zal hebben over het jaar 2023. Deze kosten zijn het gevolg van de algehele prijsstijgingen in de energiemarkt. De Spuk MEOZ betreft alleen zwembad Bloemketerp in Franeker. Via de SISA (single information single audit) wordt de Spuk MEOZ verantwoord.

Beheer Openbaar Groen
In de raad van 20 juli 2023 is het beheerplan Openbaar Groen 2023-2026 vastgesteld en is onder meer besloten om in de jaren 2023 -2026 jaarlijks gemiddeld € 190.000 in te zetten voor uitvoering van het Biodiversiteitsactieplan. Omdat dit midden in het seizoen is geweest zal de uitvoering niet helemaal volgens planning 2023 lopen en zal de € 190.000 eind 2023 grotendeels overgeheveld worden naar 2024 (via de bestemmingsreserve ecologisch bermbeheer en biodiversiteit).

Energiecompensatie culturele - en sportorganisaties en dorps- en buurthuizen (noodfonds).
Het budget van de Subsidieregeling Energiecompensatie is € 350.000. Het bedrag is beschikbaar gesteld ten laste van de Coronareserve. Met Berap I is de onttrekking op basis van de werkelijke uitgaven van € 33.812 in die periode verwerkt. Tot en met deze Berap-periode gaat het om aanvullende uitgaven van € 8.746. Met deze Berap wordt dit bedrag onttrokken aan de coronareserve, overeenkomstig de besluitvorming (zie ook algemene dekkingsmiddelen). In totaal is € 44.889 besteed. De regeling is inmiddels gesloten en wordt geëvalueerd.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
13	Spuk MEOZ	I	-283.647	283.647
14	Subsidieregeling Energiecompensatie	I	-8.746	

Voortgang incidentele budgetten

Sport: bijdrage sportcomplex Oudebildtzijl

De bijdrage voor de aanleg voor het kunstgrasveld is gedaan (fase 1). In de 2e fase (nog niet gestart) wordt een nieuw gezamenlijk clubgebouw gerealiseerd bij het gymnastieklokaal. De regie hierop zit bij de initiatiefnemers. Het geboekte bedrag is een voorschot voor het maken van een definitief ontwerp van de nieuwe sportaccommodatie.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Bijdrage sportcomplex Oudebildtzijl	245.965	16.759	229.207

Cultuur: Extra onderhoud gebouw de Koornbeurs

Het budget betreft de aanpak van de vloer en de vervanging van de trekkenwand. De vloer is al aangepast. De raad is op de hoogte gebracht van de stand van zaken. Uitvoering zal in 2024 plaatsvinden.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Extra onderhoud gebouw de Koornbeurs	380.000	24.170	355.830

Recreatie: inventarisatie monumentale bomen en houtopstanden

De notitie beleidsopties voor waardevolle bomen en landschapselementen is bijna gereed om in het najaar 2023 te behandelen in de raad. Indien de raad instemt met ons voorstel kan in 2024 gestart worden met het opstellen van een verordening. Deze zal ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Inventarisatie monumentale bomen en houtopstanden	75.000	7.409	67.591

Recreatie: herstel stormschade

Na de storm begin 2022 zijn er direct maatregelen genomen in de zin van kappen en opruimen. Voor herplanting is meer tijd nodig (bestellen, overleg aanwonenden en juiste plantseizoen) en daarom is via de reserve jaarovergang het resterende budget uit 2022 overgeheveld naar 2023.
Afronding zal niet in geheel lukken in 2023 en naar begin 2024 doorlopen.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Herstel stormschade	117.000	45.285	71.715

(Her)inrichten speeltuinen en beweegtuinen

Van de beschikbaar gestelde € 150.000 is € 20.000 overgeboekt naar het budget voor het Schalsumerplan (zie hierna). Er is € 40.000 gelabeld voor Franeker West. Van resterende € 90.000 is momenteel € 20.000 besteed. Naar verwachting wordt dit bedrag volledig benut aangezien er nog veel speeltoestellen 1 op 1 vervangen moeten worden.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
(Her)inrichting speeltuinen en beweegtuinen	130.000	12.103	117.897

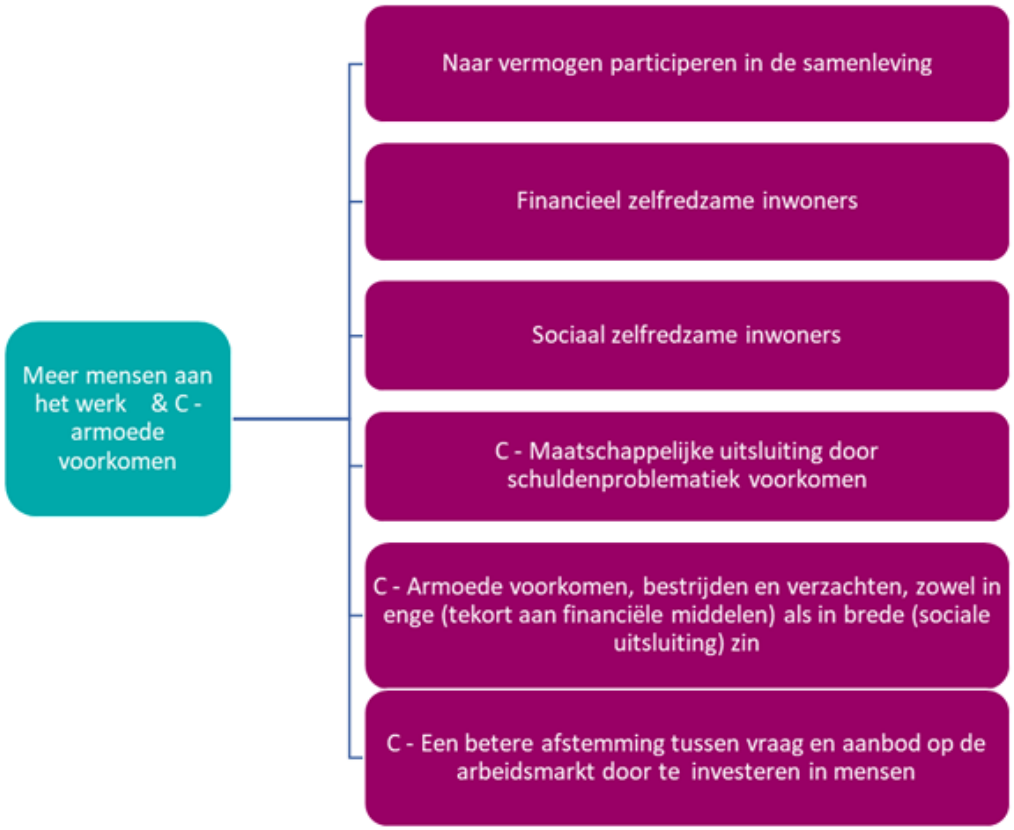
Speel-, sport en ontmoetingsplek Schalsumerplan

Het werk is inmiddels aanbesteed. Er wordt gestart met de werkzaamheden in de week 44.
Verwacht wordt dat de aanleg eind dit jaar zal worden afgerond.
De geboekte kosten betreft projectbegeleiding.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Speel-, sport- en ontmoetingsplek Schalsumerplan	100.000	5.525	94.475

Programma 7 Sociaal Domein

Participatie
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Naar vermogen participeren in de samenleving	Toelichting
		Een blijvende daling van het aantal uitkeringsgerechtigden in onze gemeente.	
		Wij werken aan een aanvullend passend en gedifferentieerd instrumentarium.	
		Meer mensen met een beperking doen mee op de lokale arbeidsmarkt.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Een betere afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door te investeren in mensen	Toelichting
		Wij leveren een bijdrage aan het regionale netwerk van de drie o's: overheid, ondernemers en onderwijs.	

Status Berap I	Status Berap II	Financieel zelfredzame inwoners	Toelichting
		De gemeenteraad stelt in 2023 het Integrale Armoedebeleid 2023 - 2027 vast.	
		Vroegsignalering van schulden blijft prioriteit en het minimabeleid zoals dat in 2022 is herijkt is de basis van het armoedebeleid.	
		We willen bijdragen aan een stimulerende omgeving voor jongeren zodat zij zich optimaal ontwikkelen met het oog op een economisch onafhankelijke toekomst.	
		Wij dragen bij aan betaalbaar wonen, o.a. door terugdringen van energie-armoede en vormgeven energie-transitie.	
		We zorgen dat de 'meer menselijke maat' verankerd worden in	

		voorstellen aan het gemeentebestuur en zichtbaar is in de dienstverlening aan onze inwoners.	

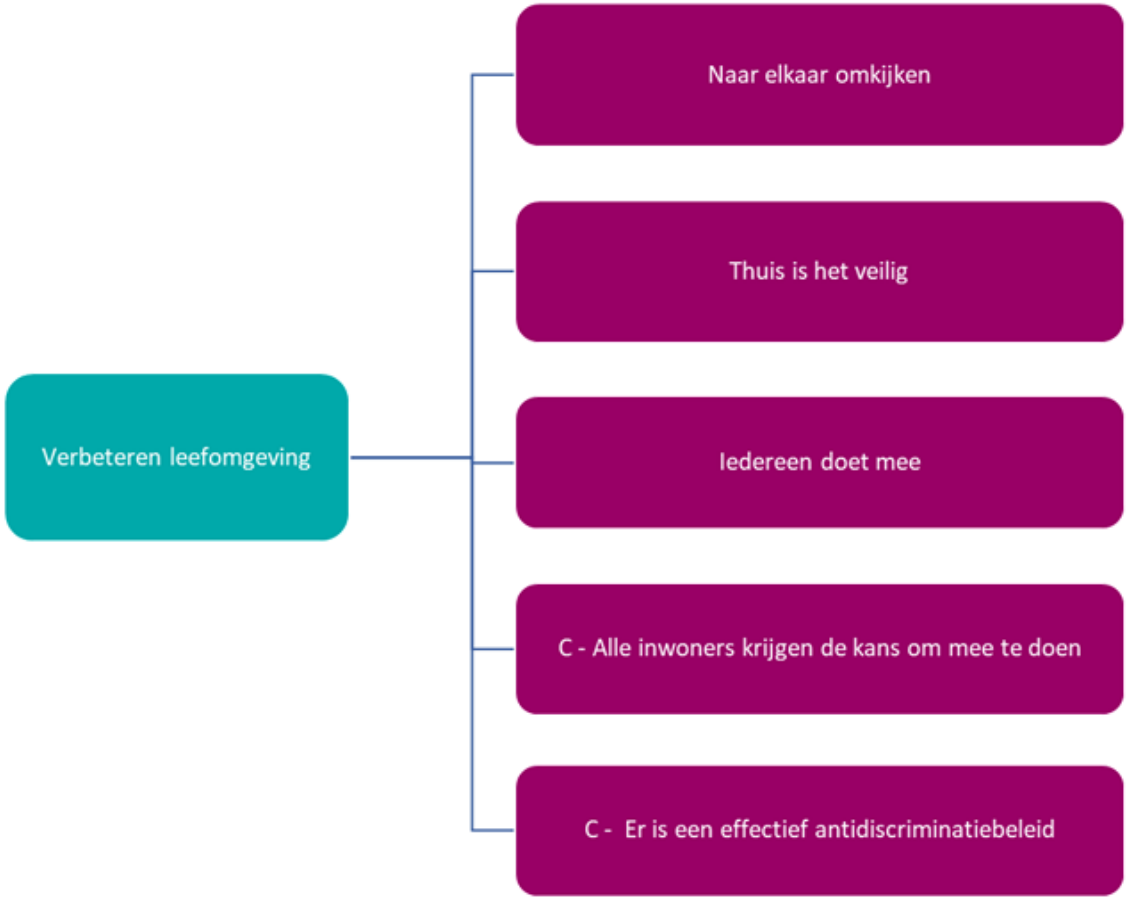
Status Berap I	Status Berap II	C - Maatschappelijke uitsluiting door schuldenproblematiek voorkomen	Toelichting
		Maatschappelijke uitsluiting door schuldenproblematiek voorkomen.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Armoede voorkomen, bestrijden en verzachten, zowel in enge (tekort aan financiële middelen) als in brede (sociale uitsluiting) zin	Toelichting
		De gemeenteraad stelt in 2023 het Integrale Armoedebeleid 2023 – 2027 vast.	
		Vroegsignalering van schulden blijft prioriteit en het minimabeleid zoals dat in 2022 is herijkt is de basis van het armoedebeleid.	
		We willen bijdragen aan een stimulerende omgeving voor jongeren zodat zij zich optimaal ontwikkelen met het oog op een economisch onafhankelijke toekomst. Wij betrekken kinderen en jongeren bij het opstellen van beleid.	

Status Berap I	Status Berap II	Sociaal zelfredzame inwoners	Toelichting
		We verbeteren de vindbaarheid en toegang tot (schuld)hulpverlening voor ondernemers.	
		We zetten in op ontmoeting en faciliteren dorpen en wijken passende ontmoetingsplekken, zoals dorpshuizen en MFA's.	
		Iedere statushouder krijgt binnen de wettelijk gestelde termijn woonruimte toegewezen (waardoor de taakstelling van het Rijk wordt gehaald) en wordt daarbij ondersteund door een maatschappelijk begeleider.	

		Andere vormen van huisvesting onderzoeken en uitwerken.	
		De gemeente voert onder de nieuwe Wet inburgering (WI21) regie over het inburgeringstraject.	
		Belemmeringen om in te burgeren waar mogelijk wegnemen (denk aan kinderopvang e.a.).	

Wmo
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Naar elkaar omkijken	Toelichting
		We zorgen ervoor dat het beleid ruimte biedt voor integraal maatwerk.	
		We geven advies over het zelfstandig thuis wonen. Hierbij proberen we zoveel mogelijk te normaliseren en te de-stigmatiseren.	
		De woonzorgvisie opstellen (i.c.m. de woonvisie).	
		Ontwikkelen beleid voor de toekomstige 'senioren' en hun behoeften op het gebied van wonen en ondersteuning.	
		We werken samen met uitvoerings- en ketenpartners aan het beheersbaar houden van de kosten en de uitvoering van het sociaal domein met in het bijzonder aandacht voor het voorliggende veld, de huishoudelijke hulp, begeleiding en woonvoorzieningen.	
		Uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda mantelzorgbeleid. Mantelzorgers zijn cruciaal in het zo lang mogelijk thuis blijven wonen en in het kunnen bieden van een dekkend zorglandschap. Zij verdienen onze ondersteuning.	

Status Berap I	Status Berap II	Thuis is het veilig	Toelichting
		In 2022 zijn we gestart met de inzet van de voorziening Gezond en veilig opgroeien – op maat –.	
		Huiselijk geweld en mishandeling bestrijden.	

Status Berap I	Status Berap II	Iedereen doet mee	Toelichting

		We maken samen met ketenpartners een verdere vertaling van het in 2021 vastgestelde mantelzorgbeleid.	
		We borgen een structureel mantelzorgnetwerk om kennis en ervaringen over de ondersteuning en waardering van mantelzorgers in de gemeente met elkaar te delen en om indien nodig bij te sturen op beleid.	
		Vrijwilligerswerk ondersteunen.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Alle inwoners krijgen de kans om mee te doen	Toelichting
		De 'Sociale Inclusie Agenda' uitwerken en verder ontwikkelen en hiervoor budget vrijmaken.	
		Ervoor zorgen dat taal geen barrière is om mee te kunnen doen in Waadhoeke.	
		Een pilot opzetten om te onderzoeken hoe inwoners drempelloos kunnen sporten en cultuur kunnen beleven.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Er is een effectief discriminatiebeleid	Toelichting
		Als 'Regenbooggemeente' het Uitvoeringsplan Antidiscriminatie vaststellen en uitvoeren.	
		Goede voorbeelden volgen om discriminatie tegen te gaan, samen met Tûmba en het COC.	

Jeugd
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Een integrale aanpak van de zorg met het onderwijs	Toelichting
		Normaliseren. Om deze omslag in het kijken naar kinderen te realiseren wordt in de directe omgeving van het kind ondersteuning ingezet.	
		Domeinoverstijgende aanpak door het versterken van de ketensamenwerking. De integrale beoordeling leidt tot één kind/ één plan.	

Status Berap I	Status Berap II	Het inschakelen, herstellen en versterken van het probleemoplossen vermogen van kinderen en jongeren, hun ouders en sociale omgeving	Toelichting
		We versterken de omgeving van het kind waarbij het kind in het gezin centraal staat.	
		Ouderparticipatie: de ouder is primair verantwoordelijk en werkt samen met de professionals. Ouders kunnen aanwezig zijn bij besprekingen van hun kind en hun ervaringskennis en gezinsomstandigheden delen.	

Status Berap I	Status Berap II	Preventie en vroegsignalering	Toelichting
		We versterken en zetten in op het voorliggend veld om het kind van zijn zorgen te ontlasten (o.a. mantelzorg) en zich te kunnen ontwikkelen.	
		We evalueren en analyseren van het aanbod “voorliggende veld”/algemene voorzieningen voor Noardwest Fryslân.	
		Transformeren van de jeugdhulp naar een collectieve voorziening,	

		dan wel het versterken van het voorliggend veld waarbij kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen en ouders gesteund worden bij het ouderschap.	

Status Berap I	Status Berap II	Het tijdig bieden van de juiste hulp op maat	Toelichting
		We evalueren en zetten in op de POH.	
		We nemen actief deel aan provinciale werkgroepen (o.a. GIA, onderwijs/zorg, pleegzorg).	
		Doorontwikkeling van het gebiedsteam conform de landelijke hervormingsagenda en het nieuwe bestuurlijke kader tot een stevig lokaal team 2.0.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Jongeren zijn psychisch gezond en weerbaar	Toelichting
		Onderwijs, consultatiebureaus en verenigingen meer ruimte geven voor preventieve zorg.	
		Onderzoeken hoe we goede voorbeelden van extra zorg in het onderwijs, zoals de Einsteinklas en Grutsk, verder kunnen uitrollen in Waadhoeke.	
		Versterken van de samenhang tussen het jeugd- en veiligheidsbeleid, ter voorkoming van jeugdcriminaliteit.	
		Inzetten op kwalitatief goede, bereikbare en beschikbare zorg als preventie niet toereikend is.	

Status Berap I	Status Berap II	C- Voor jongeren (13-18 jaar) is er een veilige, toegankelijke plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten	Toelichting
		Contact leggen met de jongeren.	

	Ruimte bieden en verantwoordelijkheid geven aan de jongeren zelf.

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Dorps- en buurthuizen
De laatste betaling aan MFC Sexbierum wordt dit jaar nog uitgevoerd. De begroting moet hier nog op aangepast worden. In totaal staat voor MFC Sexbierum nog € 1.246.000 gereserveerd, wat kan vrijvallen naar de exploitatie (zie ook algemene dekkingsmiddelen). De bedragen staan opgenomen in de reserve toezeggingen dorpen (€ 405.000) en de reserve dorpenvisies (€ 841.000).

Jaarrekening 2022 Dienst
De definitieve jaarrekening van de Dienst toont een aanvullend voordeel van € 104.928 ten opzichte van de voorlopige afrekening 2022 die in de jaarstukken van Waadhoeke is opgenomen. Overeenkomstig voorgaande jaren wordt dit verrekend met de bestemmingsreserve sociaal domein.

BUIG middelen
Op 29 september heeft het Rijk het definitieve BUIG-budget voor de Participatiewet (Pwet) en de Loonkostensubsidie (LKS) gepubliceerd. Er is een stijging van de inkomst BUIG-Pwet met afgerond € 1.178.000 omdat de stijging van het minimumloon is verwerkt. Er is een stijging van de inkomst BUIG-LKS van afgerond € 350.000 omdat er (1) meer deelname is door het wegwerken van de wachtlijst in 2022, maar ook omdat er (2) een prijsbijstelling is doorgevoerd. Het voordeel wordt toegevoegd aan de reserve sociaal domein (zie algemene dekkingsmiddelen).

Burap II Dienst
Bij het programma Inkomen komt de prognose van de uitgaven afgerond € 560.000 lager uit dan begroot. Ondanks het kostenverhogende effect van de stijgende uitkeringen als gevolg van de koppeling met het minimumloon zijn de aantallen fors gedaald.
Programma Werk en participatie: de prognose geeft aan dat het budget voor inburgering afgerond € 620.000 te hoog begroot.De bijstelling van het budget naar beneden verloopt budgettair neutraal, hier staat een specifieke uitkering tegenover. Er is geen doorstroom voor inburgeraars vanwege gebrek aan woningen, dus ook veel minder inburgeringstrajecten.
Daarnaast constateert de Dienst dat de begeleide participatie en de arbeidsparticipatie minder kosten met zich meebrengt. Er zijn minder mensen met een uitkering; in de groep die overblijft is complexere problematiek zichtbaar. Al met al tekent zich ten opzichte van de begrote lasten een voordeel van € 450.000 af.
Bij het programma Armoedebestrijding zien we een lagere prognose van € 200.000 dan begroot doordat minder gebruik wordt gemaakt van de beschikbare regelingen.
De WMO voorzieningen vertonen een voordeel van € 530.000 ten opzichte van de begroting. Dit wordt met name veroorzaakt door een voordeel van afgerond € 373.000 op het budget dagbesteding. Dat budget was geraamd op het niveau van vóór Corona, echter deze aantallen worden nu niet gehaald.

De lasten van de jeugdzorg vertonen een stijgende lijn, overeenkomstig het beeld van de afgelopen jaren. Er is sprake van een fors hoger aantal toekenningen, die bij Berap I nog niet was voorzien. Het blijft moeilijk te doorgronden waardoor de stijging van de aantallen wordt veroorzaakt. We gaan daarom een analyse opstellen. In deze analyse zullen worden meegenomen : landelijk versus lokaal, stijging dyslexie, stijging aantal cliënten, stijging kostprijs (inzet duurdere trajecten), verlengde jeugdwet. Aan de hand van die analyse zullen we overwegen hoe we dit het beste kunnen aanpakken.

Er zijn meer toekenningen op grond van de verlengde jeugdwet. De totale uitgaven van de verlengde jeugdwet hebben inmiddels een omvang van € 0,9 miljoen. Opvallend is de stijging van het aantal behandelingen voor dyslexie. Ook is een stijging van het aantal hersteltrajecten zichtbaar. Wat ook meespeelt in de hogere lasten zijn de hogere tarieven van diverse trajecten. In vergelijking met 2022 zien we met name een toename van cliënten waarvoor een traject van € 5.000 tot € 20.000 wordt ingezet. In bedragen gevat: de jeugdhulp zonder verblijf stijgt naar € 9,1 miljoen, waar € 7,4 miljoen is begroot. Uiteraard is ook binnen enkele specifieke trajecten jeugdzorg sprake van indexering van tarieven. Daarnaast is er financieel gezien nog een risico vanwege niet waterdichte contractafspraken.
De totale prognose voor de jeugdzorg komt uit op nagenoeg € 14,5 miljoen waar € 12,9 miljoen is begroot en ligt hiermee boven de realisatie 2022 van € 14,1 miljoen. In totaal is een aanvullend budget nodig van afgerond € 1,5 miljoen.

Er wordt een voordeel verwacht van afgerond € 330.000 op de lasten bedrijfsvoering, grotendeels vanwege rentebaten die niet waren begroot.

Wij stellen voor de begroting 2023 aan te passen aan de hierboven genoemde prognoses. Per saldo is een positief effect berekend van afgerond € 470.000 wat ten gunste van de bestemmingsreserve sociaal domein wordt gebracht.

	Begr 2023 Waadhoeke	Burap 2 Dienst Prognose	Verschil
Inkomen (excl incidentele regelingen)	15.667.738	15.019.666	561.072
Participatie	2.791.265	1.772.198	1.019.067
Armoedebestrijding	1.731.673	1.528.413	203.260
Wmo	10.789.963	10.253.297	536.666
Jeugd	12.919.814	14.482.000	-1.562.186
Bedrijfsvoering	6.906.566	6.573.935	332.631
subtotaal	*50.807.018*	*49.629.509*	*1.090.509*
Participatie: SPUK Inburgering			-621.079
totaal effect ten gunste van de bestemmingsreserve sociaal domein			469.430

Personele lasten Gebiedsteam en Beleidsteam Sociaal Domein
Er is overschreden op de personeelskosten voor het Gebiedsteam en het Beleidsteam Sociaal Domein. Binnen het Gebiedsteam was extra inhuur noodzakelijk wegens ziekte en zwangerschapsverlof, en voor de uitvoering van pilots. Het beleidsteam Sociaal Domein heeft moeten werken met een relatief kleine beleidscapaciteit (7 fte). De balans tussen werklast en formatie was niet in verhouding. Dit heeft geresulteerd in een verloop van medewerkers, en de daarmee samenhangende hogere kosten van externe inhuur. Voor 2024 is in de begroting voorzien in een uitbreiding van de formatie. Voor wat betreft het Gebiedsteam, daar wordt in 2024 gekeken naar het werkproces of dit mogelijk efficiënter kan worden ingericht.

Hoger bijdrage Wsw
Onder 'uitkering gemeentefonds' bij de Algemene Dekkingsmiddelen is de ontvangst opgenomen. Binnen programma 7 valt de doorbetaling aan de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân West.

Opvang vluchtelingen Oekraïne
De gemeente heeft vijf gemeentelijke opvanglocaties. In aanvulling hierop heeft de gemeente in Franeker een viertal kleine locaties, waarbij 4 tot 7 vluchtelingen worden opgevangen. De totale verwachte compensatie voor deze locaties bedraagt afgerond € 6,6 miljoen.
Aanvullend hierop ontvangt de gemeente een compensatie van € 103.000 voor de betaling van leefgeld aan vluchtelingen in de particuliere opvang.
Op basis van de prognose van de tweede bestuursrapportage is het de verwachting dat de compensatie ook volledig besteed zal worden.

In aanvulling hierop heeft de gemeente vanuit 2022 nog een nabetaling van compensatie ontvangen van afgerond € 160.000.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
15	Bijdrage MFC Sexbierum; ten laste van bestemmingsreserve toezeggingen dorpen en de reserve dorpenvisies	I	-1.246.000	
16	Jaarrekening 2022 Dienst; ten gunste van bestemmingsreserve sociaal domein	I	104.928	
17	BUIG - participatiewet; ten gunste van bestemmingsreserve sociaal domein	I		1.179.073
18	BUIG - loonkostensubsidie; ten gunste van bestemmingsreserve sociaal domein	I		353.739
19	Prognose Burap II Dienst; ten gunste van bestemmingsreserve sociaal domein	I	469.430	
20	Personeelslasten gebiedsteam en beleidsteam; ten laste van bestemmingsreserve sociaal domein	I	-666.500	
21	Werkzaamheden vroegsignalering en versterking dienstverlening; ten laste van onvoorzien met bestemming	I	-177.509	
22	Hogere bijdrage Wsw	I	-254.431	

23	Opvang vluchtelingen Oekraïne (2023)	I	1.278.255	-1.278.255
24	Opvang vluchtelingen Oekraïne (2022)	I	-160.000	160.000

Voortgang incidentele budgetten

Extra bijdrage MFA's
De raming in de begroting 2023 betreft het aanvullend bedrag voor het MFA in Sexbierum.
De overige toezeggingen aan Sexbierum zijn opgenomen in de reserve Toezeggingen dorpen (zie bij financiële afwijkingen).

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Bijdrage MFA Sexbierum	537.548	1.383.548	-846.000

Coronaherstelplan
De besteding betreft de gefaseerde uitbetaling aan Connexa.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Corona herstelplan	260.953	180.796	80.157

Sociale inclusie agenda
Dit budget is bedoeld om initiatieven uit de sociale inclusie agenda te bekostigen. De gemaakte kosten betreft onderhoud Netwerkcentrum De Opstap. Verder zijn er nog geen concrete voorstellen.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Sociale inclusie agenda	189.000	2.540	186.460

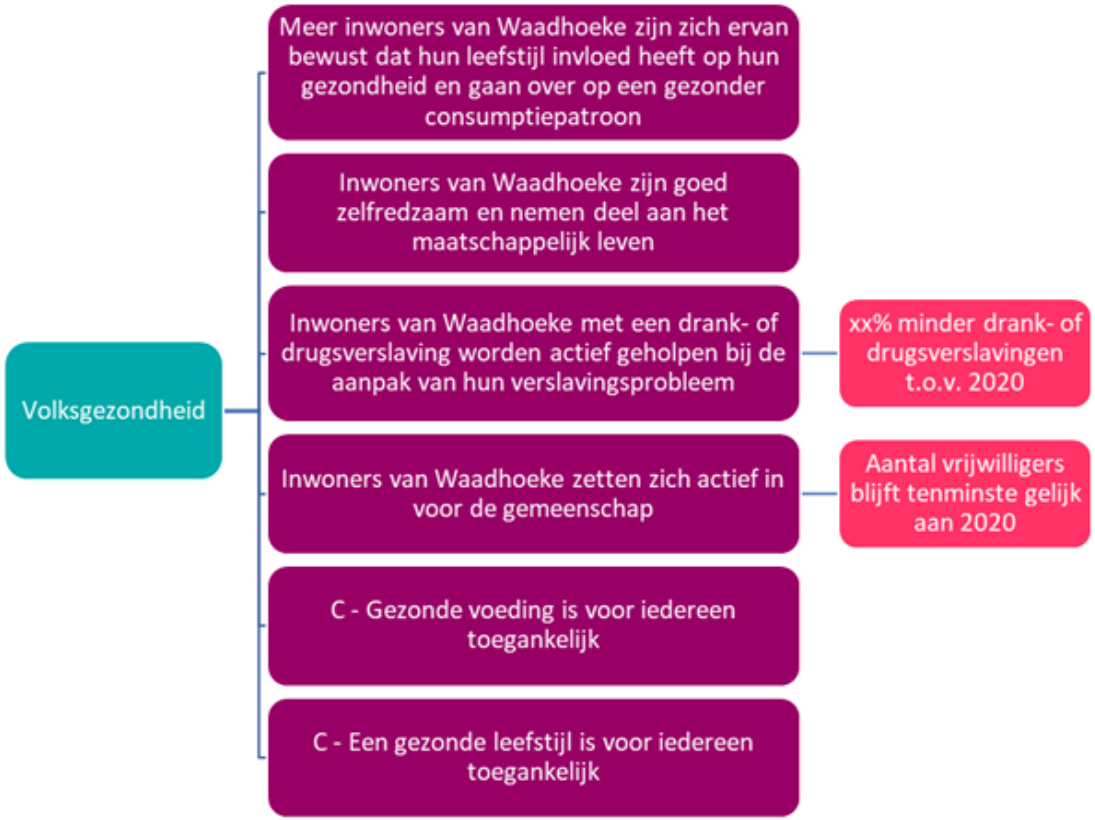
Energietoeslag
Het voorschot van € 500 per huishouden is uitbetaald door de Dienst. Het aantal huishoudens dat het voorschot energietoeslag van € 500 heeft ontvangen ligt met 3.023 net onder het aantal uit 2022 van 3.049. In onderstaande tabel staat de bevoorschotting van de Dienst als besteding.

Financieel gezien wordt in de prognose van de Dienst in hun Burap II rekening gehouden met het alsnog uitbetalen van de aanvullende € 800, in totaal net als vorig jaar weer € 1.300 per huishouden. Hiertegenover staat de compensatie van het rijk, die loopt via het gemeentefonds. Er is recentelijk groen licht voor de tweede uitbetaling, echter er kan nog geen goede totaalberekening worden gemaakt. Wel verwachten we net als vorig jaar dat de compensatie onvoldoende is o.a. vanwege het ruimhartige beleid van Waadhoeke. Het tekort zal te zijner tijd via een begrotingswijziging worden afgedekt t.l.v. de reserve sociaal domein.

Bedragen x € 1	**Begroting**	**Besteding**	**Restant**
Energietoeslag	3.312.400	2.208.267	1.104.133

Programma 8 Volksgezondheid en Milieu

Volksgezondheid
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Meer inwoners van Waadhoeke zijn zich ervan bewust dat hun leefstijl invloed heeft op hun gezondheid en gaan over op een gezonder consumptiepatroon	Toelichting
		We voeren samen met onze partners een gerichte en indringende preventiecampagne om het hiervoor gestelde doel te realiseren.	In het laatste kwartaal van 2023 wordt er een uitvoeringsprogramma gezondheid opgesteld voor 2024. Deze preventiecampagne zal daarin worden opgenomen.
		We werken samen met partners aan activiteiten gericht op preventie (meer bewegen, vermindering van roken en alcoholgebruik) en bewustwording.	
		We werken samen met partners aan activiteiten gericht op veilig en gezond opgroeien.	
		We werken samen met onze partners aan het verkleinen van gezondheidsverschillen.	
		We nemen als gemeente deel aan het Actieprogramma Kansrijke Start van het Ministerie van VWS. Dit programma speelt een belangrijke rol om pasgeboren baby's de 1e 1000 dagen een kansrijke start te geven.	
		We actualiseren het beleid op het gebied van volksgezondheid.	

Status Berap I	Status Berap II	Inwoners van Waadhoeke zijn goed zelfredzaam en nemen deel aan het maatschappelijke leven	Toelichting
		We versterken het gebiedsteam verder in het bieden van tijdelijke ondersteuning op maat in situaties waarin dat nodig is.	

Status Berap I	Status Berap II	Inwoners van Waadhoeke met een drank- of drugsverslaving worden actief geholpen bij de aanpak van hun verslavingsprobleem	Toelichting
		We zetten meer in op het sneller signaleren van verslavingsproblemen plus het actief aanpakken daarvan.	Dit wordt opgenomen in het nader op te stellen uitvoeringsprogramma gezondheid. Uitvoering hiervan start in 2024.

		We zetten in op preventie bij jongeren inzake alcohol en drugs. We onderzoeken daarbij de noodzaak om voorlichting te geven op scholen.	

Status Berap I	Status Berap II	Inwoners van Waadhoeke zetten zich actief in voor de gemeenschap	Toelichting
		We versterken de aandacht van de voorwaarden voor en deelname aan vrijwilligerswerk binnen de gemeenschap.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Gezonde voeding is voor iedereen toegankelijk	Toelichting
		Moestuinprojecten, voedselbossen en initiatieven voor pluktuinen stimuleren.	
		Het 'Too good to go'-principe aanmoedigen.	
		Als gemeente het goede voorbeeld geven door intern gezonde, lokale alternatieven aan te bieden.	
		Het lokale, gezonde aanbod actief stimuleren en promoten. Dit heeft ook invloed op het verkorten van de keten van producent naar consument en raakt dus ook duurzaamheid.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Een gezonde leefstijl is voor iedereen toegankelijk	Toelichting
		Een nieuwe gezondheidsnota maken, waarbij we inzetten op 'positieve gezondheid'.	
		De inzet van buurtsportcoaches verbreden naar allerlei organisaties voor welzijn, leefstijl en participatie.	
		Cultuur en sport als middel gebruiken voor een gezondere leefstijl en voor participatie.	

Milieu
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Waadhoeke is energieneutraal in 2040. Door het jaar heen verbruiken we niet meer energie dan we zelf duurzaam opwekken	Toelichting
		We trekken energiecoaches aan.	
		We zetten in op duurzame inkoopacties.	We zien veel initiatieven vanuit de markt of coöperaties. Vanuit de gemeente in 2023 geen acties gepland.
		Ondernemers bieden we ondersteuning bij het zoeken naar subsidies en mogelijkheden om te verduurzamen en te innoveren.	
		We ontwikkelen binnen de eigen webomgeving een duurzaamheidsloket.	

Status Berap I	Status Berap II	In stand houden huidige ecologische waarden	Toelichting
		We communiceren via diverse kanalen regelmatig over het thema duurzaamheid.	
		We nemen deel aan landelijke of regionale campagnes over biodiversiteit.	
		We nemen deel aan de Nationale Boomfeestdag.	
		We gaan biodiversiteit monitoren om vast te stellen welke invloed de gepleegde inzet op biodiversiteit heeft.	
		We hebben aandacht voor kennisoverdracht en bewustwording van biodiversiteit door in te zetten op Natuur- en Milieueducatie (NME).	
		We geven zelf het goede voorbeeld door binnen de eigen organisatie structureel en breed in te zetten op biodiversiteit.	
		We verkennen de mogelijkheden om over dit thema afspraken te maken met pachters/gebruikers van gemeentegrond.	Het is van belang dat de nog aan te stellen adviseur landbouw bij deze ambitie wordt betrokken. Die begint in het najaar van 2023. Dit zal in 2024 worden opgepakt.

Status Berap I	Status Berap II	We zetten in op afvalpreventie, afvalscheiding en verwerking / hergebruik	Toelichting
		We nemen deel aan de Zwerfafvalcampagne Friesland Schoon.	
		We zetten in op verbetering van afvalscheiding op scholen.	
		We maken sorteeranalyses.	
		We doen mee aan de Bewustwordingscampagne VANG.	
		We zetten in op de optimalisatie van gescheiden inzameling.	

Status Berap I	Status Berap II	We willen ons donker buitengebied behouden en versterken	Toelichting
		We voeren de acties uit die zijn opgenomen in beleidsplan Tusken Skimer en Moarnsdage.	

Status Berap I	Status Berap II	We zetten in op het beheren, beschermen en benutten van onze bodem en ondergrond	Toelichting
		We investeren meer dan voorheen in de relaties en contacten met de landbouwsector.	

Status Berap I	Status Berap II	C - In 2040 energieneutraal zijn, dat wil zeggen dat we alle energie dan uit een duurzame bron halen	Toelichting
		We gaan het energielandschap verder onderzoeken op haalbaarheid met de intentie om hier zo snel mogelijk mee aan de slag te gaan.	
		We helpen inwoners en bedrijven bij de energietransitie door in te	

		zetten op energiecoaches, een aanbod voor maatwerkadviezen en een aanbod voor MKB'ers om een beroep te doen op een bedrijfsenergiecoach.	
		We maken een plan voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed (scholen, sportaccommodaties, cultuur- en zorggebouwen).	Het college komt in december met een voorstel voor een regeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed in lijn met de Dorpen- en wijkenregeling.
		We geven als gemeente zelf het goede voorbeeld.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Kosten juridische ondersteuning
Door de toename van het aantal vergunningen is er ook een toename in het aantal bezwaar en beroepszaken. Niet al deze zaken kunnen worden uitgevoerd door de juridische medewerkers bij V&VTH. Hierdoor wordt extra hulp ingeschakeld via onze 'huis'-advocaat. De extra kosten bedragen € 73.000. Een tweede oorzaak voor de overschrijding van de juridische kosten is dat de gemeente Waadhoeke in één zaak verplicht was om het eigen risico van € 25.000 te betalen. De totale extra kosten voor juridische ondersteuning bedragen € 98.000.

Klimaat- en energiebeleid
Het rijk heeft op grond van de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) Woningverbetering in kader van duurzaamheid een specifieke uitkering beschikbaar gesteld. Het betreft hier € 2.592.130 voor de periode van 1 januari 2023 t/m 31 december 2025. In 2023 is een eerste voorschot van € 856.276 overgemaakt dat mag gebruikt worden om uitgaven in 2024 en 2025 te dekken. Dit wordt deels ingezet voor dekking van extra formatie en inhuur personeel van derden. De niet bestede middelen gaan automatisch over naar 2024.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
25	Kosten juridische ondersteuning	I	-98.000	

Voortgang incidentele budgetten

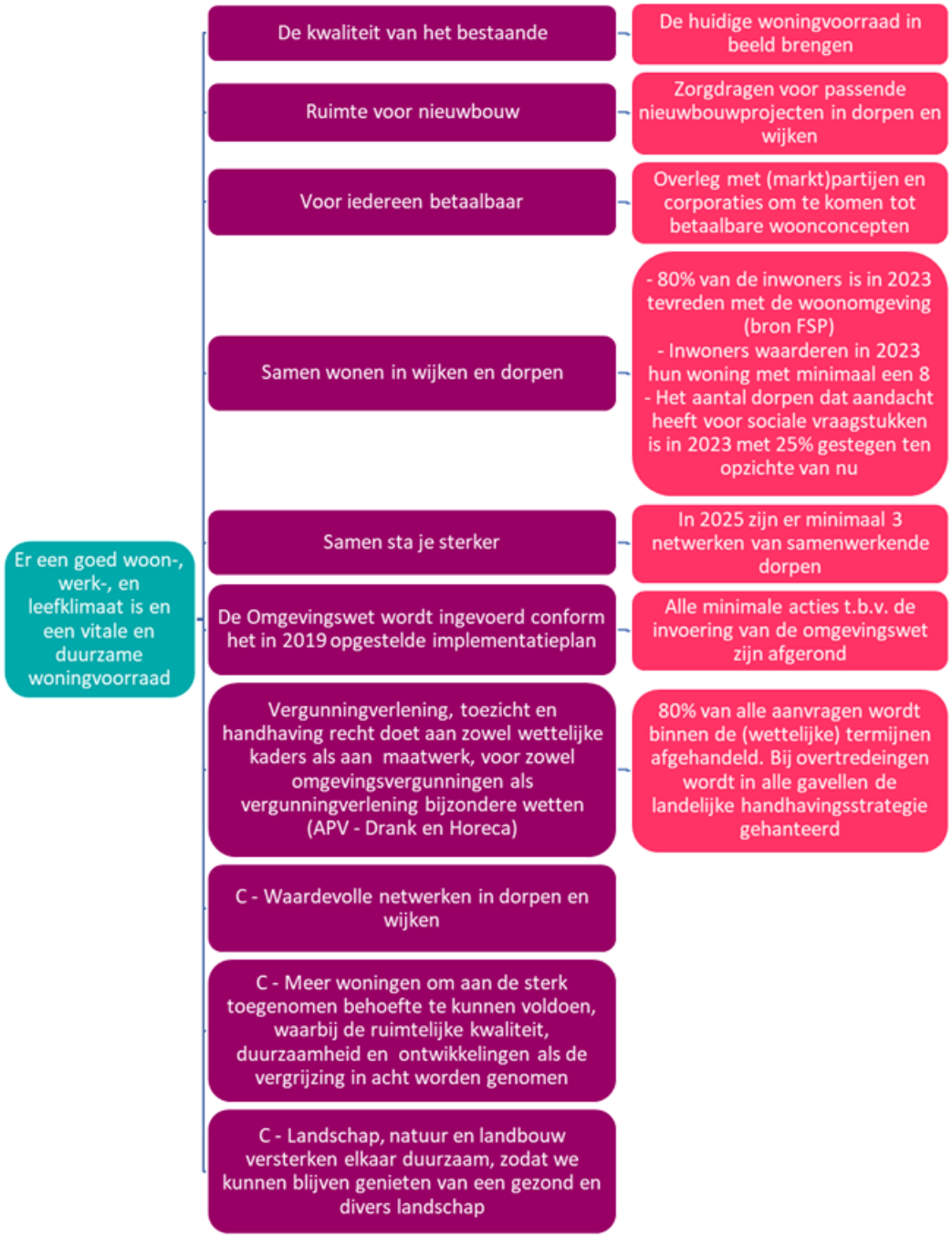
Warmte- en energietransitie

Hier wordt invulling aan gegeven in 2023.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Warmte- en energietransitie	180.000	203.676	-23.676

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Wat willen we bereiken?

Er een goed woon-, werk-, en leefklimaat is en een vitale en duurzame woningvoorraad
De kwaliteit van het bestaande
De huidige woningvoorraad in beeld brengen
Ruimte voor nieuwbouw
Zorgdragen voor passende nieuwbouwprojecten in dorpen en wijken
Voor iedereen betaalbaar
Overleg met (markt)partijen en corporaties om te komen tot betaalbare woonconcepten
Samen wonen in wijken en dorpen
- 80% van de inwoners is in 2023 tevreden met de woonomgeving (bron FSP)
- Inwoners waarderen in 2023 hun woning met minimaal een 8
- Het aantal dorpen dat aandacht heeft voor sociale vraagstukken is in 2023 met 25% gestegen ten opzichte van nu
Samen sta je sterker
In 2025 zijn er minimaal 3 netwerken van samenwerkende dorpen
De Omgevingswet wordt ingevoerd conform het in 2019 opgestelde implementatieplan
Alle minimale acties t.b.v. de invoering van de omgevingswet zijn afgerond
Vergunningverlening, toezicht en handhaving recht doet aan zowel wettelijke kaders als aan maatwerk, voor zowel omgevingsvergunningen als vergunningverlening bijzondere wetten (APV - Drank en Horeca)
80% van alle aanvragen wordt binnen de (wettelijke) termijnen afgehandeld. Bij overtredeingen wordt in alle gavellen de landelijke handhavingsstrategie gehanteerd
C - Waardevolle netwerken in dorpen en wijken
C - Meer woningen om aan de sterk toegenomen behoefte te kunnen voldoen, waarbij de ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en ontwikkelingen als de vergrijzing in acht worden genomen
C - Landschap, natuur en landbouw versterken elkaar duurzaam, zodat we kunnen blijven genieten van een gezond en divers landschap

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	De kwaliteit van het bestaande	Toelichting
		We stellen een monitor op voor de woningmarkt (zowel huur als koop).	

Status Berap I	Status Berap II	Ruimte voor nieuwbouw	Toelichting
		We leveren maatwerk per dorp en wijk vanuit de lokale behoefte.	

Status Berap I	Status Berap II	Voor iedereen betaalbaar	Toelichting
		We faciliteren starters op de woningmarkt door voor jongeren t/m 35 jaar die in de gemeente wonen als voor jongeren ‘om útens’ eens starterslening in te voeren. Hierbij verkennen we ook of het instrument 'erfpacht' van toegevoegde waarde is.	
		We overleggen met (markt)partijen en corporaties om te komen tot betaalbare woonconcepten bij nieuwbouwontwikkelingen.	

Status Berap I	Status Berap II	Samen wonen in wijken en dorpen	Toelichting
		We vragen in gesprek met dorpen en wijken, aandacht voor sociale inclusie.	
		We ondersteunen en faciliteren dorpen bij initiatieven die de directe leefomgeving verfraaien.	
		We dagen inwoners uit om bij nieuwbouw, onderhoud en	

		beheersplannen mee te denken over de inrichting van de openbare ruimte.	
		We nodigen dorpen uit te experimenteren met de uitgangspunten van de Sociale Inclusie agenda.	

Status Berap I	Status Berap II	Samen sta je sterker	Toelichting
		We zetten dorpencoördinatoren in.	
		We faciliteren initiatieven en projecten middels het dorpen- en wijkenfonds.	
		We experimenteren met regionale DOM's.	
		We ontwikkelen een afwegingskader voor het spreiden van voorzieningen.	In 2023 wordt gestart met afwegingskader voor dorpshuizen. Besluitvorming verwacht in 2024. Evaluatie van sportaccommodatiebeleid begint met een startnotitie in q1.
		We helpen dorpen(netwerken) graag bij het maken van integrale plannen en ambities met denkkracht, het organiseren van ontmoeting of financiële ondersteuning.	

Status Berap I	Status Berap II	De Omgevingswet wordt ingevoerd conform het in 2019 opgestelde implementatieplan	Toelichting
		We werken verder aan het opstellen van een Omgevingsvisie voor de gehele gemeente Waadhoeke.	
		We starten met het maken van het eerste Omgevingsplan en bouwen dit verder uit, om uiteindelijk in 2030 over 1 Omgevingsplan voor de gehele gemeente Waadhoeke te kunnen beschikken.	

Status Berap I	Status Berap II	Vergunningverlening, toezicht en handhaving recht doet aan zowel wettelijke kaders als aan maatwerk, voor zowel omgevingsvergunningen als vergunningverlening bijzondere wetten (APV - Drank en Horeca)	Toelichting
		Naar verwachting treedt per 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Deze wet brengt de nodige veranderingen met zich mee, om deze reden gaan we ervoor zorgen dat de initiatiefnemers begeleid worden bij het indienen van aanvragen.	
		De ingediende aanvragen handelen we af binnen de wettelijk gestelde termijnen.	Gelet op de hoeveelheid aanvragen en de beschikbare capaciteit is het op dit moment niet mogelijke alle aanvragen binnen de wettelijke gestelde termijnen af te handelen. Ook wordt er volop ingezet op de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 waardoor ook dit jaar niet alle aanvragen afgehandeld zullen worden in de daarvoor gestelde termijnen.
		Waar mogelijk denken we mee met de initiatiefnemer om te komen tot een plan dat past binnen de kaders of passen we maatwerk toe.	
		We stellen een VTH-uitvoeringsprogramma op.	
		We gaan risicogestuurd werken, dit omwille de beschikbare capaciteit. Aan de hand van een beoordelingskader bepalen we of we toezicht gaan uitvoeren. Bij overtredingen treden we op volgens de landelijke handhavingsstrategie.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Waardevolle netwerken in dorpen en wijken	Toelichting
		Onderzoeken hoe wij een grotere rol kunnen spelen in de organisatie van de sociale samenhang (bijvoorbeeld dorpen- en wijkencoördinatoren in combinatie met het opbouwwerk).	
		Het Dorpen- en wijkenfonds optimaliseren.	
		Het netwerkcentrum ‘De Opstap’ als pilot evalueren.	

		Actief in gesprek met zorgverzekeraars en huisartsen om de continuïteit van de huisartsenzorg te kunnen blijven waarborgen.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Meer woningen om aan de sterk toegenomen behoefte te kunnen voldoen, waarbij de ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en ontwikkelingen als de vergrijzing in acht worden genomen	Toelichting
		Het eind 2022 gepresenteerde woningbouwprogramma vormt de basis voor de woningbouw de komende jaren.	
		We ontwikkelen nieuwbouwplannen die aansluiten bij de lokale behoefte (maatwerk), waarbij aandacht is voor jongeren, starters en ouderen en voor lokale binding, maar ook ruimte voor tijdelijke of bijzondere woonvormen zoals tiny houses en Knarrenhof.	
		We maken duidelijke prestatieafspraken met de corporaties.	
		We zorgen voor voldoende voeding van het Stads- en dorpsvernieuwingsfonds, zodat de gemeente bij herstructurerings- en nieuwbouwprojecten kan investeren in de openbare ruimte.	
		We werken aan de zichtbaarheid rond het thema Wonen door actiever over actuele projecten te communiceren.	
		We verkennen de mogelijkheden voor tijdelijke woningen die duurzaam en natuurinclusief worden gebouwd.	

Status Berap I	Status Berap II	C - Landschap, natuur en landbouw versterken elkaar duurzaam, zodat we kunnen blijven genieten van een gezond en divers landschap	Toelichting
		We besteden meer aandacht aan ecologisch bermbeheer, waarbij rekening wordt gehouden met de verkeersveiligheid. Het maaibeleid is gericht op het beschermen en versterken van flora en fauna.	
		Onderzoeken hoe we kunnen bijdragen aan de bossenstrategie uit	

		het Klimaatakkoord door meer ‘verticaal’ groen en meer biodiversiteit te realiseren, passend bij het landschap van Waadhoeke.	
		Voor iedere baby die geboren wordt planten we een boom.	In collegeprogramma is opgenomen: “bij elke aangifte van geboorte ontvangen de ouders een zaailing die ze kunnen planten. Eventueel is het mogelijk de boom te doneren aan de gemeente, die hem vervolgens plant.” College start hier mee voor start 2024.’
		We ondersteunen initiatieven die de natuur, het landschap en de biodiversiteit versterken, zoals het initiatief van het Agrarisch Collectief Waadrâne.	
		Lokale initiatieven om een dorp of wijk te vergroenen kunnen een beroep doen op het Dorpen- en wijkenfonds of op een speciale subsidieregeling.	
		We gaan Natuur- en milieueducatie structureel aanbieden op scholen om bewustwording bij kinderen en ouders te vergroten.	
		We werken aan de versterking van de samenwerking met de agrarische sector.	
		We stellen eisen aan de landschappelijke inpassing van bedrijven en bedrijfsterreinen.	
		We werken niet mee aan de vestiging van grootschalige databedrijven en distributiecentra.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

<u>Leges omgevingsvergunningen</u>
De inkomsten van de leges omgevingsvergunningen laten zien dat de opbrengsten hoger zijn dan verwacht. Daarom kan de raming van de opbrengsten van de leges omgevingsvergunningen met € 100.000 worden verhoogd. Deze meeropbrengsten worden ingezet voor inhuur van extra personeel om de vergunningen tijdig af te kunnen handelen. De oorzaak van de hogere opbrengsten uit de leges omgevingsvergunningen zijn hogere aantallen aangevraagde omgevingsvergunningen.
Uit de cijfers van de eerste 8 maanden van 2023 blijkt dat er 375 omgevingsvergunningen en 132 vooroverleggen

zijn ingediend waarvoor leges verschuldigd zijn. Dit is vergelijkbaar met het jaar 2022, waarin de opbrengsten uit leges omgevingsvergunningen ook hoger dan begroot waren. In toevoeging hierop worden eind 2023 ook hogere aantallen verleende vergunningen verwacht vanwege de invoering van de Omgevingswet, omdat inwoners onder de huidige wetgeving nog de omgevingsvergunning willen aanvragen en ontvangen.

Woningverbetering ikv duurzaamheid

Het rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor aanpak energiearmoede en het treffen van isolatiemaatregelen. Mede door overheveling van budget uit 2022 staan er in 2023 € 1.532.093 en € 217.530 aan rijksmiddelen. Op dit moment zijn de uitgaven voor aanpak energiearmoede bijna € 214.000. De in 2023 niet bestede middelen worden automatisch naar 2024 overgeheveld of als de regeling afgelopen is terugbetaald aan het rijk.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
26	Leges omgevingsvergunningen	I	-100.000	100.000

Voortgang incidentele budgetten

Omgevingswet

Het geld gaat besteed worden aan de op te stellen Omgevingsvisie, het op te stellen Omgevingsplan, aan opleiding, training en cursussen en de inhuur van externe kennis.
De vaststelling van de Omgevingsvisie staat gepland voor het 1e kwartaal van 2024.
De transitie van bestemmingsplan naar omgevingsplan duurt tot 2032.Naast het budget van
€ 250.000 in 2023 is er € 920.402 beschikbaar in de bestemmingsreserve Omgevingswet. Voor uitgaven meer dan € 250.000 zal eind 2023 deze reserve aangesproken worden.

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Omgevingswet	250.000	253.843	-3.843

Stad- en dorpsvernieuwing : herinrichting openbaar gebied Bitgum

De herinrichting van het openbaar gebied zal vooral na afronding van de bouw plaats vinden (in 2024 of later).

Bedragen x € 1	Begroting	Besteding	Restant
Herinrichting openbaar gebied Bitgum	700.000	37.902	662.098

Algemene Dekkingsmiddelen

Uitkering gemeentefonds

Hieronder wordt per jaar een korte uitleg gegeven van het effect van de *meicirculaire 2023* en de *septembercirculaire 2023* op het jaar 2023, inclusief de actualisatie van de maatstaven.

Voorgaande jaren
Voor 2021 zijn er geen aanpassingen in de mei- en de septembercirculaire 2023. De actualisatie van de maatstaven resulteert in een nabetaling van € 20.624, die verwerkt wordt in 2023.

Voor 2022 is de uitkeringsfactor met 1 punt omhoog bijgesteld (€ 51.463; meicirculaire 2023) en de suppletie-uitkering voor de overgang van het sociaal domein definitief geworden (€ 30.463; septembercirculaire 2023). Samen met de actualisatie van de maatstaven en de verlaging van de decentralisatie-uitkering Jeugdhulp kinderen AZC (- € 16.560), resulteert dit in een nabetaling van € 65.366, die verwerkt wordt in 2023.

2023
De geraamde uitkering voor 2023 wordt naar aanleiding van de meicirculaire 2023, septembercirculaire 2023 en de actualisatie van de maatstaven € 1.377.127 hoger.

Samenvatting

1. Totaal algemene ruimte exploitatie	792.957
2. Onvoorzien met bestemming	329.739
3. Totaal doorbetaling Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West	254.431
	1.377.127

1. Algemene mutatie ruimte exploitatie

Accresontwikkeling	707.290
BTW Compensatiefonds 2023	505.325
Ontwikkeling uitkeringsbasis	769.829 -/-
Diverse overige ontwikkelingen	349.171
	792.957

Accresontwikkeling
Deze post komt volledig uit de meicirculaire 2023. Tot en met 2025 beweegt de hoogte van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds nog mee met de Rijksuitgaven. Sinds de meicirculaire 2022 is het accres opgedeeld in een volume en een nominaal (loon- en prijs) deel. Voor 2022 tot en met 2025 is het volumedeel vastgezet. In de meicirculaire 2023 is het nominale deel bijgewerkt. Dit betreft alleen 2023. De stijging voor 2024 is al verwerkt in de kadernota 2024-2027 en de programmabegroting 2024.

BTW-Compensatiefonds 2023 (BCF)
Gemeenten mochten voor de ruimte onder het plafond maximaal rekening houden met de laatst gerealiseerde ruimte. Waadhoeke hield rekening met 50% van deze ruimte en heeft met begroting 2023 een stelpost opgenomen van € 425.000. Met de septembercirculaire 2023 is het voorschot voor 2023 bekend gemaakt. Dit is € 930.325, een voordeel van € 503.325. De definitieve afrekening volgt in de meicirculaire 2024.

Ontwikkeling uitkeringsbasis
Op verschillende momenten in het jaar worden de maatstaven, die de hoogte van het aandeel in de Algemene uitkering bepalen, geactualiseerd. Zodra de aantallen landelijk stijgen wordt er meer verdeeld uit de Algemene uitkering dan er beschikbaar is. Om dit op te lossen wordt de uitkeringsfactor verlaagd. Als de aantallen landelijk dalen, stijgt de uitkeringsfactor. Dit wordt verwerkt onder de naam ‘ontwikkeling uitkeringsbasis’. De meest voorkomende hiervan zijn ontwikkeling van de OZB (belastingcapaciteit) en de ontwikkeling van de bijstand- en uitkeringsontvangers. Met de meicirculaire 2023 is deze € 384.397 negatief bijgesteld en met de septembercirculaire 2023
€ 384.432, in totaal - € 769.829. Deze negatieve bijstelling wordt onder andere veroorzaakt door aanpassing van de OZB-maatstaven, actualisatie van het aantal bijstandsontvangers, regionale en landelijke centrumfunctie, leerlingen voortgezet onderwijs en de veranderde leeftijdsopbouw van de inwoners in Nederland.

Diverse overige ontwikkelingen
Deze post bestaat uit diverse kleinere en grote mutaties, zoals meebetalen aan algemene uitgaven van alle gemeenten (voorbeelden: Compensatieregeling Voogdij 18+ - € 86.995 , Werkdrukverlaging jeugdbescherming - € 29.455, GDI voorzieningen 2023 - € 20.649 . Daarnaast de actualisatie van de belastingcapaciteit. Deze is - € 608.544 terwijl er een stelpost voor de stijging was opgenomen voor € 294.000. Deze was ten tijde van de meicirculaire 2022 nog moeilijk te voorspellen. Daarnaast is de grootste post de hoeveelheidsverschillen van € 662.476. Deze staat grotendeels tegenover de ontwikkeling uitkeringsbasis en is nog in ontwikkeling vanwege de nieuwe maatstaven.
Daarnaast diverse kleinere mutaties van in totaal € 138.338. De maatstaven zijn nog niet allemaal bijgewerkt. Dit kan nog grote afwijkingen met zich meebrengen.

2. Onvoorzien met bestemming (Taak / DU)

Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag (Taak)	9.000
Wet Goed Verhuurdersschap correctie (Taak)	22.000 -/-
Wet Goed Verhuurderschap (DU)	14.727
Flankerend beleid energiearmoede (Taak)	128.000
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden (Taak)	102.400
Leerlingenvervoer Oekraïne (DU)	44.172
Taal voor ontheemden uit Oekraïne (DU)	28.198
Maatschappelijke begeleiding (DU)	9.480
Veilig wonen (DU)	7.062
Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III) (Taak)	8.700
	329.739

3. Totaal doorbetaling Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West (zie ook programma 7)

Mutatie meicirculaire 2023	172.146
Mutatie septembercirculaire 2023	85.285
	254.431

Totaal doorbetaling Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West

Het Wsw deel uit de integratie uitkering Participatie wordt volledig doorbetaald aan de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West. Via de meicirculaire 2023 wordt er € 172.146 extra beschikbaar gesteld. Deze aanpassing bestaat uit de loon- en prijsbijstelling 2023 en de actualisatie van de maatstaven. Via de septembercirculaire 2023 wordt € 85.285 beschikbaar gesteld. Dit is de compensatie voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw).

Lokale heffingen

In het kalenderjaar 2023 is de reclamebelasting weer voor 100% opgelegd.

De opbrengsten uit parkeerbelasting zijn nog steeds niet op het niveau van vóór de corona. Jaarlijks worden parkeertellingen uitgevoerd waardoor op de lange termijn beter zicht ontstaat op de bezetting. Los daarvan is via de kadernota 2024-2027 de geraamde opbrengst structureel met € 50.000 verlaagd. Voor het jaar 2023 is de opbrengst via de Berap I eveneens met dit bedrag aangepast.

Onvoorzien met bestemming

Op de post onvoorzien met bestemming staan diverse budgetten geparkeerd. In het algemeen betreft dit ontvangsten gemeentefonds voor taakmutaties. Zodra bekend is hoe de taak zal worden uitgevoerd en welke kosten daar mee gemoeid zijn wordt door middel van advisering het benodigde budget overgeheveld naar het juiste taakveld. Er staan ook enkele budgetten "geparkeerd" waarvan nog niet bekend is op welk taakveld deze moeten komen te staan.

In Berap I is het streven aangekondigd om met Berap II 2023 een vergelijkbare opzet met toelichting op te nemen, met daarin inbegrepen een analyse die uitmondt in eventuele vrijval van posten.

Van de volgende posten op onvoorzien met bestemming kan overheveling naar het juiste taakveld inmiddels wel verwerkt worden:
* € 95.000 versterking dienstverlening;
* € 82.509 vroegsignalering schulden.
in totaal € 177.509 ten gunste van het werkveld van het gebiedsteam, incidenteel in 2023. Zie ook programma 7.

De overige structurele posten op onvoorzien met bestemming zijn beoordeeld aan de hand van de vraag: komen er nog kosten in 2023? Is het antwoord 'nee' dan vallen deze posten incidenteel vrij in 2023. Er zijn enkele kleinere incidentele posten waar geen kosten meer voor komen. Daarnaast is ten tijde van de kadernota al gebleken dat de post loon- en prijscompensatie in 2023 ontoereikend is, toen ingeschat op afgerond € 500.000. Het tekort van feitelijk € 534.770 moet eerst incidenteel afgedekt worden.

In totaal valt nagenoeg € 500.000 incidenteel vrij. Dit wordt ingezet ter dekking van het tekort op de loon- en prijscompensatie van € 534.770. Per saldo resteert er dus nog een tekort op de loon- en prijscompensatie van afgerond € 35.000.
Op dit moment nemen we dit voor kennisgeving aan en volgt geen begrotingswijziging op dit onderdeel om het tekort aan te vullen. Hiermee wachten we tot de volgende beoordeling van de posten op onvoorzien met bestemming. Die vindt plaats ten behoeve van de begrotingswijziging reserve jaarovergang die in de raad van december behandeld zal worden.

Onderwerp	S/I	Bedrag	Vrijval
Kapitaallasten vervangingsinvesteringen	S	183.199	-
Armoedebestrijding kinderen	S	82.509	-
Ambulantisering GGZ	S	69.000	-
Inburgering	S	181.911	181.911
Wet Open overheid structureel	S	70.500	70.500
Voogdij/18+ LPO	S	75.000	75.000
Landelijke structuur interventieteams	S	6.000	6.000
Versterking dienstverlening gemeenten	S	243.800	148.800
Versterking omgevingsdiensten	S t/m 2024	9.000	9.000
Impuls integraal werken	I	7.000	7.000
Posten voor de Reserve jaarovergang	I	1.316.235	-
Totaal		**2.244.154**	**498.211**

Toelichting per onderdeel:
- kapitaallasten vervangingsinvesteringen: wordt met een volgende begrotingswijziging overgeheveld naar de juiste begrotingspost ter dekking aanschaf tractiemiddelen;
- armoedebestrijding kinderen: betreft de dekking ten behoeve van de vroegsignalering schulden, zie hierboven, gaat met de begrotingswijziging van deze berap naar het juiste taakveld;
- ambulantisering GGZ: betreft de lasten opvang verwarde personen, wordt dit jaar nog via begrotingswijziging overgeheveld naar het juiste taakveld;
- inburgering; de budgetten voor inburgering zijn op dit moment toereikend dus incidentele vrijval;
- wet open overheid: er komen dit jaar geen kosten meer dus incidentele vrijval;
- LPO voogdij/18+: er komen dit jaar geen kosten meer dus incidentele vrijval;
- landelijke structuur interventieteams: er komen dit jaar geen kosten meer dus incidentele vrijval;
- versterking dienstverlening gemeenten: er komen dit jaar geen kosten meer dus incidentele vrijval;
- impuls integraal werken: er komen dit jaar geen kosten meer dus incidentele vrijval;
- diverse incidentele bedragen die meegaan in de reserve jaarovergang en niet vrij kunnen vallen.

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Rente kort geld
In de begroting 2023 is rekening gehouden met een financieringsoverschot van € 0. Echter door de ontwikkeling van de rente in relatie met het financieringsoverschot zijn de rente inkomsten tot en met augustus 2023 € 225.000 (afgerond). In de Berap I 2023 hebben we reeds € 125.000 bijgeraamd, een bijraming van € 100.000 is derhalve realistisch in de Berap II 2023.

Dividenduitkering Omrin
Voor het jaar 2022 is de uit te keren dividend berekend op € 217.254 (Inclusief betaalde dividend-belasting). De bijgestelde raming in 2023 is € 105.022. Per saldo levert dit een voordeel op van € 112.000 (afgerond).

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
In 2023 zijn kosten voor inhuur personeel gemaakt zodat de voorbereidingen gedaan kunnen worden voor invoering van de Wet kwaliteitsborging die vanaf 1 januari 2024 in werking treed. Extra personeel is nodig om de huidige toezichtstaken uit te voeren en gelijktijdig de systemen en processen aan te passen aan de nieuwe wetgeving. Ook worden er verschillende trainingen en opleidingen gevolgd. De extra kosten hiervoor bedragen naar schatting € 70.000. Op onvoorzien met bestemming staat een reservering voor een budget die bedoeld is om deze uitgaven te dekken. Er wordt voorgesteld om deze extra lasten ter hoogte van € 70.000 hieruit te dekken.

Gemeentefonds
Zie Uitkering gemeentefonds.

Gronden en landerijen
Er zijn begin 2023 twee percelen grond verkocht voor € 175.000, die met waarde van € 118.000 in de boeken stonden. Volgens afspraak worden de netto-opbrengsten van verkopen toegevoegd aan de algemene reserve. In dit geval gaat het om € 57.000.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
27	Rente kort geld	I	100.000	
28	Dividenduitkering Omrin	I		112.000
29	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	I	-70.000	
30	Onvoorzien met bestemming: Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	I	70.000	

31	Gemeentefonds 2021	I		20.624
32	Gemeentefonds 2022: septembercirculaire	I		65.366
33	Gemeentefonds 2023: mei- en septembercirculaire	I		1.377.127
34	Gemeentefonds 2023: mei- en septembercirculaire toevoeging aan onvoorzien met bestemming	I	-329.739	
35	Verkoop overige gronden en toevoeging aan algemene reserve	I	-118.000	175.000
36	Toevoegen aan de AR- Opbrengst verkoop grond	I	-57.000	
37	Vrijval onvoorzien met bestemming voor Versterking dienstverlening en Vroegsignalering (zie pr 7)	I	177.509	
38	Vrijval reserve toezeggingen dorpen voor MFC Sexbierum (zie pr 7)	I		405.000
39	Vrijval reserve dorpenvisies voor MFC Sexbierum (zie pr 7)	I		841.000
40	Toevoeging reserve sociaal domein ivm jaarrekening Dienst(zie pr 7)	I	-104.928	
41	Toevoeging reserve sociaal domein ivm hogere BUIG middelen Pwet en LKS (zie pr 7)	I	-1.532.812	
42	Toevoeging reserve sociaal domein ivm burap II Dienst (zie pr 7)	I	-469.430	
43	Onttrekking reserve sociaal domein ivm personele lasten sociaal domein (zie pr 7)	I		666.865
44	Toevoeging aan de reserve onderwijshuisvesting (budgetruimte investeringen IHP) (zie pr 5)	I	-569.666	
45	Onttrekking coronareserve voor de subsidieregeling energiecompensatie (zie pr 6)	I		8.746
46	Onttrekking reserve grondexploitatie ivm aanvulling op voorberereidingskredite De Kie 2	I		30.000
47	Toevoeging algemene reserve netto-opbrengst verplaatsing Poiesz Berltsum	I	-287.500	

Voortgang incidentele budgetten

Organisatie Ontwikkel Programma

Het OOP (Organisatie Ontwikkel Programma) is volop in uitvoering. We creëren een consistente en aantrekkelijke lijn van leren en ontwikkelen voor de komende 3 jaar, waardoor de organisatie als samenhangend geheel gaat bewegen en er slagkracht ontstaat in het beoogde veranderingsproces. Trainingen en workshops zijn de afgelopen periode ingepland, zoals de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb), Dilemmax (integriteit) en Mapstell (gedragsstijlen). Dit conform het opgestelde SPP (Strategische Personeelsplanning).
De leergang Waadhoeks werken voor managers, waarbij het doel is onze kernwaarden om te zetten in gedrag, wordt in 2023 voortgezet. Hieruit volgt t.z.t. eveneens een leergang voor medewerkers.
De 'praatplaat' van het verhaal van Waadhoeke is afgerond. Deze laat het verhaal in één A4 zien en beschrijft, aan de hand van algemene informatie, de drie overkoepelende programma's van de gemeente (Ontwikkelperspectief, Dienstverlening en Organisatieontwikkeling) en de verhaallijnen die daaruit voortvloeien.

In het kader van die eerder genoemde strategische personeelsplanning is er ruimte gecreëerd om 9 trainees aan te nemen. Trainees zijn inmiddels werkzaam bij de afdelingen BOR, Omgeving (duurzaamheid), VVTH, programma OOP, programma Dienstverlening en het Publiekscentrum. Dit proeftraject loopt 1,5 jaar. Nu is al duidelijk dat deze nieuwe wijze van aantrekken van jong talent een meerwaarde oplevert voor Waadhoeke. Het project wordt zeker voortgezet.

Tot slot lopen de projecten Arbeidsmarktcommunicatie en Waadwiis wurde (onboarding) en naar volle tevredenheid. Arbeidsmarktcommunicatie is gericht op het profileren van gemeente Waadhoeke als werkgever en het binnenhalen van talentvol personeel. Met name op moeilijk invulbare vacatures heeft dit al tot successen geleid! Waadwiis wurde is gericht op een warm ontvangst van nieuwe medewerkers en het snel wegwijs worden in de organisatie.

Bedragen x € 1	**Begroting**	**Besteding**	**Restant**
Organisatie Ontwikkel Programma	318.000	311.365	6.635

Software GBI

Aanvankelijk was dit een aanbestedingstraject via het Shared Service Centrum. Dit traject heeft niet tot een gunning geleid, waarna elke gemeente zelf een vervangingstraject heeft opgestart. Waadhoeke is voornemens hiervoor met Antea in zee te gaan. Streven is om e.e.a. in de tweede helft van 2023 uit te voeren.

Bedragen x € 1	**Begroting**	**Besteding**	**Restant**
Software GBI	144.000	-	144.000

5 Rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording
Met ingang van verslagjaar 2023 (verantwoording in 2024) is het college van B&W zelf verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording, die in de jaarstukken wordt opgenomen. Het doel van deze verandering is om meer transparantie te geven in de totstandkoming van de gemeentelijke financiën, en om een beter gesprek tussen de gemeenteraad en het college mogelijk te maken. In de auditcommissie is afgesproken dat de tussentijdse rechtmatigheidsverantwoording in de Berap plaats vindt.

De rechtmatigheidsverantwoording door het college gaat over 3 criteria:
- Het voorwaardencriterium
- Het begrotingscriterium
- Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium)

Verantwoording

- Het voorwaardencriterium

Tot en met 31 augustus 2023 zijn voor een bedrag van € 0,4 miljoen (t/m 30 april 2023 € 0,3 miljoen) de Europese aanbestedingsregels niet nageleefd. Het betreft onder andere bedrijfsverzekeringen, mobiele telefoon- en internetdiensten, ingenieursdiensten, diensten van architecten, inkoop van brandstof en inhuur van personeel (onder andere IT-diensten).
Geëxtrapoleerd bij gelijkblijvende omstandigheden wordt een onrechtmatigheid verwacht van € 0,6 miljoen per 31 december 2023. Geplande maatregelen zoals aanbestedingen etc. moeten ervoor zorgen dat het geëxtrapoleerde saldo wordt gemitigeerd.

Ter vergelijking: over het jaar 2020 was voor een bedrag van € 0,9 miljoen de Europese aanbestedingsregels niet nageleefd, over 2021 € 0,7 miljoen en over 2022 € 0,8 miljoen.

- Het begrotingscriterium

De geconstateerde afwijkingen van de begroting worden in de Berap II toegelicht en middels een begrotingswijziging aan te raad ter vaststelling voorgelegd.

- Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium)

Er zijn geen afwijkingen geconstateerd.

6 Investeringen

Met de vaststelling van de programmabegroting 2023 heeft de raad de investeringskredieten uit het investeringsprogramma 2022-2024 beschikbaar gesteld. Hieronder is een overzicht opgenomen van de investeringen van voorgaande jaren die in 2023 doorlopen en het bij begroting 2023 beschikbaar gestelde investeringskrediet.

Zoals in de financiële verordening staat wordt er gerapporteerd of toegelicht als de afwijking ten opzichte van het beschikbaar gestelde krediet > € 100.000 is of gaat worden.
Als de kosten het investeringskrediet overstijgen wordt er een voorstel tot dekking van de extra kosten gedaan.

Bedragen x € 1	**Beschikbaar gesteld krediet**	**Cumulatief besteed t/m 2022**	**Beschikbaar in 2023**	**Werkelijk besteed in 2023**	**Nog beschikbaar**
Voorgaande jaren met doorloop in 2023					
Software programma Digitaal Werken	500.000	224.730	275.270	0	275.270
Aanleg doortrekking vrijliggend fietspad Hegesylsterwei Tzummarum	1.200.000	1.114.944	85.056	38.783	46.273
Fietspad Dronrijp	420.000	261.255	158.745	0	158.745
Franeker verwent	400.000	62.033	337.967	5.621	332.346
Nieuwe kadeconstructie Het Vliet Franeker	3.000.000	2.354.846	645.154	15.181	629.973
Parkeerterrein Julianastraat Franeker	150.000	22.355	127.645	9.685	117.960
Software Belastingen	100.000	0	100.000	0	100.000
Uitbreiding Korendrager	455.000	0	455.000	0	455.000
Verbouw Twirre (vh Wizebeam)	785.000	0	785.000	0	785.000
Brug Herbaijum	925.000	10.559	914.441	1.284	913.157
Brug Hitzumerweg/ Arumervaart	770.000	5.060	764.940	62.905	702.035
Fietspad Hatzum - Winsum	1.992.232	54.763	1.937.469	134.746	1.802.723
Brug Puoldyk Dronryp	250.000	28.542	221.458	18.694	202.764
Brug Hoarnestreek - Vissersvaart	248.000	29.974	218.026	250.201	-32.174
Brug Salverdervaart - v.Harinxmakanaal	0	0	0	0	0

Nieuw in 2023					
Uitbreiding St. Radbodusschool Dronrijp	397.000		397.000	0	397.000
Vervanging tractie (jaarschrijf 2023)	320.000		320.000		320.000
Vervanging materieel (jaarschijf 2023) : doorzaaimachine	60.000		60.000	72.135	-12.135
Herinrichting parkeerterrein Ockingahiem	131.000		131.000		131.000
Renovatie brug Dongjumerweg Ried	590.000		590.000		590.000
Fietspad Winsum - Sideriushoek	418.622		418.622		418.622
TOTAAL	**13.111.854**	**4.169.061**	**8.942.793**	**609.234**	**8.333.558**

Door vertraging in de uitvoering van de investeringen lopen de uitgaven achter bij de planning, waardoor de rente- en afschrijvingslasten incidenteel lager uitvallen (de zogenaamde onderuitputting in kapitaallasten). De lagere afschrijvingslasten zijn naar aanleiding van de eerste berap bijgesteld.

Er worden op dit moment geen afwijkingen > € 100.000 verwacht. Door de vertraging in uitvoering is de kans reëel dat de kostenramingen te laag zijn door de prijsontwikkeling. Of dit het geval is blijkt tijdens het proces van inkoop en aanbesteding maar op dit moment doet zich dat nog niet voor.

De volgende investeringskredieten zijn of worden enigszins overschreden:

Fietspad Dronrijp
Het fietspad is gerealiseerd. De provincie heeft de eindafrekening opgesteld waaruit blijkt dat de bijdrage van Waadhoeke bijna € 37.000 hoger wordt door meer- en minderwerk. Dit betekent dat het krediet met bijna € 37.000 wordt overschreden en de structurele kapitaallasten € 2.035 hoger zijn dan geraamd.

Brug Hoarnestreek - Vissersvaart
Het krediet is overschreden door meer uitvoeringskosten: foutjes in bestek, meer onvoorziene kosten en het aanbrengen langer gedeelte asfalt (incl. fundering) ter weerszijden van brug. Een klein deel van de kosten (€ 4.500) komt alsnog ten laste van het onderhoudsbudget. Dit betekent dat het krediet met bijna € 28.000 wordt overschreden en de structurele kapitaallasten € 1.540 hoger zijn dan geraamd.

Vervanging materieel (jaarschijf 2023): doorzaaimachine
Uiteindelijk zal dit binnen krediet blijven.

Het effect in de kapitaallasten zal in een eerste begrotingswijziging 2024 worden doorgevoerd.

7 Reserves

Algemene Reserve

		Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
	Prognose beginstand begroting 2023	*18.863.432*			
	Budgettaire effect begrotingswijzigingen op de algemene reserve na vaststelling begroting 2023	*2.754.814*			
	Algemene reserve	*21.618.246*	*9.367.786*	*14.456.324*	*16.529.708*
	Mutaties primitieve begroting 2023				
	Gevolgen incidentele wensen conform kadernota 2020-2023			250.000	
	Mutaties 1e begrotingswijziging				
	(1.01) Invulling beschikbare ruimte		5.592.797	10.783.010	
	Mutaties 2e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 3e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 4e begrotingswijziging				
	(4.06) Bijdrage MFA Sexbierum			137.548	
	(4.07) Beheerplan wegen 2023-2026			2.628.042	
	(4.08) Beheerplan civiele kunstwerken 2023-2026		82.580		
	Mutaties 5e begrotingswijziging				
	(5.01) Betreft begrotingswijziging 2023 FUMO			48.174	
	(5.04) Betreft Jaarstukken 2022 - Bestemming resultaat (deels)		3.347.909		
	(5.07) Bijdrage giro 555 voor aardbevingsramp Turkije / Syrie			46.750	
	Mutaties 6e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				

	Mutaties 7e begrotingswijziging				
	(7.03) Extra krediet trekkenwand Theater de Koornbeurs			130.000	
	(7.07) Aankoop Oude Smidse Franeker			72.500	
	Mutaties 8e begrotingswijziging				
	(8.05) Aanvullend krediet renovatie B-veld Minnertsga			360.300	
	Mutaties 9e begrotingswijziging				
	(9.01) Berap II - Netto opbrengst verplaatsing Poiesz Berltsum		287.500		
	(9.01) Berap II - Netto opbrengst grondverkopen 2 percelen Berltsum		57.000		

De stand van de algemene reserve na de 8e begrotingswijziging is € 16.185.208. De mutaties in de algemene reserve in 2023 worden gepresenteerd in bovenstaande tabel. De stand van de algemene reserve is na verwerking van de mutaties in deze Berap II € 16.529.708 (9e begrotingswijziging).

Overige reserves

De stand van de reserve sociaal domein is na de 8e begrotingswijziging is € 3.770.307. De mutaties in de reserve sociaal domein in 2023 worden gepresenteerd in onderstaande tabel. De stand van de reserve sociaal domein is na verwerking van de mutaties in deze Berap II € 5.298.778 (9e begrotingswijziging).

		Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
	Reserve Sociaal Domein	*2.270.307*	*4.194.971*	*1.166.500*	*5.298.778*
	Mutaties 1e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 2e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 3e begrotingswijziging				
	(3.10) Voorschot energietoeslag 2023			500.000	
	Mutaties 4e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 5e begrotingswijziging				
	(5.04) Betreft Jaarstukken 2022 - Bestemming resultaat (deels)		2.000.000		
	Mutaties 6e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 7e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 8e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 9e begrotingswijziging				
	(9.01) Berap II - Burap II Dienst SoZaWe		557.231		
	(9.01) Berap II - Personeelslasten gebiedsteam en beleidsteam			666.500	
	(9.01) Berap II - Afrekening 2022 Dienst SoZaWe		104.928		
	(9.01) Berap II - Extra ontvangsten BUIG		1.532.812		

8 Ruimte in de begroting

In dit hoofdstuk is de ruimte in de begroting zichtbaar gemaakt. Als eerste wordt een tabel gepresenteerd met de totalen per programma in de programmabegroting zodat er een actueel beeld wordt geschetst van de programmatotalen.

Vervolgens is een tabel opgenomen met de bedragen die de ruimte in de begroting weergeven, namelijk de stand van de budgetten voor onvoorziene uitgaven incidenteel en structureel en het nog beschikbare saldo van de begroting.

Het budget onvoorzien met bestemming is hierin niet meegenomen. In dit budget zijn de reserveringen opgenomen van de loon & prijscompensatie, en de taakmutaties vanuit het Gemeentefonds. De reserveringen kunnen als dekking worden ingezet als de taakmutatie concreet is gemaakt. Er volgt altijd een begrotingswijziging.

Wijziging op programmaniveau

In onderstaande tabel zijn op programma niveau de totalen van de begroting gepresenteerd. U ziet de ontwikkeling van de primitieve begroting naar de begroting t/m de 8e wijziging en het effect van de begrotingswijziging vanuit deze Berap II (9e).

Programma		Primitief	Begroting t/m 8e wijziging	Wijziging	Begroting na wijziging
Lasten					
1	Bestuur en Ondersteuning	3.951.388	4.535.565	468.000	5.003.565
2	Veiligheid	4.302.112	4.459.538	-22.000	4.437.538
3	Verkeer, Vervoer en Waterstaat	8.878.995	13.281.426	1.400.524	14.681.950
4	Economie	2.367.819	2.562.920	275.000	2.837.920
5	Onderwijs	6.591.531	7.264.450	-481.166	6.783.284
6	Sport, Cultuur en Recreatie	9.701.035	13.166.879	283.647	13.450.526
7	Sociaal Domein	63.231.406	78.876.309	154.783	79.031.092
8	Volksgezondheid en Milieu	14.343.518	15.346.955	120.000	15.466.955
9	Volkshuisv., Ruimt. Ord. etc.	4.007.372	6.979.785	170.000	7.149.785
AD	Algemene Dekkingsmiddelen	20.508.762	20.930.454	563.676	21.494.130
	Mutatie reserves	0	20.740.786	3.109.137	23.849.923
Totaal Lasten		**137.883.939**	**188.145.068**	**6.041.601**	**194.186.669**
	Waarvan onvoorzien	*4.792.021*	*1.708.541*	*545.676*	*2.254.217*
Baten					
1	Bestuur en Ondersteuning	585.820	585.820	0	585.820
2	Veiligheid	56.355	56.355	0	56.355
3	Verkeer, Vervoer en Waterstaat	134.828	626.828	1.339.024	1.965.852
4	Economie	1.472.459	1.481.103	532.500	2.013.603
5	Onderwijs	1.182.119	1.483.135	88.500	1.571.635
6	Sport, Cultuur en Recreatie	815.021	1.158.034	283.647	1.441.681
7	Sociaal Domein	15.873.098	26.662.722	-3.432	26.659.290
8	Volksgezondheid en Milieu	13.054.026	13.065.142	0	13.065.142

9	Volkshuisv., Ruimt. Ord. etc.	1.910.620	3.120.533	100.000	3.220.533
AD	Algemene Dekkingsmiddelen	108.606.666	111.483.811	1.750.116	113.233.927
	Mutatie reserves	485.724	28.421.585	1.951.246	30.372.831
Totaal Baten		**144.176.736**	**188.145.068**	**6.041.601**	**194.186.669**
Resultaat		**6.292.797**	**0**	**0**	**0**

Ruimte in de begroting

Ruimte begroting 2023	Primitief	Begroting t/m 8e wijziging	Wijziging	Begroting na wijziging
Saldo onvoorzien eenmalig	0	154.889	463.446	618.335
Saldo onvoorzien structureel	767.248	-619.023	0	148.225
Saldo begroting 2023	6.292.797	-6.292.797	0	0
Totale ruimte 2023	**7.060.045**	**-6.756.931**	**463.446**	**766.560**

Voor een specificatie van de bedragen onder "wijziging" verwijzen wij u naar de verzameltabel met de reguliere begrotingswijziging.